

Montreālas Latviešu
Biedrības

ZINOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1999. GADA DECEMBRIS

MONTREALA, KVEBEKĀ

51. GADA GĀJUMS

NR. 12. (609.)

BETLĒMES ZVAIGZNE

Šodienas pasaulē ir daudz rūgtuma. Uzvaru uz to liek mainīgie dzīves apstākļi, neganti notikumi ne tikai plašajā pasaulē, bet arī mūsu pašu, cilvēku, dzīvēs. Liela daļa jūtamies vilušies visdažādākajās šodienas sadzīves aprisēs. Kaut vai trūķumā Latvijā, kaņos Čečenijā un Austrumtrimorā, sociālos protestos Sietlā, ASV, slimībās, ekonomijā, mafijā, savās personīgās nelaimēs. Kur vien veļamies, visur posts, vardarbība. Tā domā un jūt daudzi. Kā tikt uz priekšu šajā pasaulīgajā labirintā, kas maz sola, bet arvien ņem, ņem nežēligi? Vai ir vērts pūlēties? - Atbilde isa - ir!

Pret šo rūgtumu iebilst citi, kas pasaulē saredz arī daudz gaišuma un brīnišķīgu iespēju. Tie saka, ka labais ir tepat, kā bijis vienmēr, mēs tikai to nevēlamies saskatīt. Nu, - Latvijā dzīve taču tomēr iet uz augšu, Īrijā panākta miermīlīga jaunas valsts varas ieviešana, Tuvos austrumos arī veidojas kaut kas līdzīgs. Savās privātajās dzīvēs, mazliet papūlējoties, tomēr varam izdzīvot un pat šo to panākt. "Kamdēļ jāpievērš tik liela vērība ļaunumam?" tie jautā.

Un pavidam ir mērenie. Tie saka: Lieciet mani mierā. Es tikšu pats ar sevi galā. Es veidoju pats savu dzīvi, pats izvērtēju notikumus. Ņemu to, kas man vajadzīgs un krāju savas dzīves pieredzi, kas mani bagātina vienmēr un visur. Jūs teiksīt - tā ir dzīves daļa. Un tur varēs maz iebilst. Un tomēr - vai nebūtu jāciena tuvākais, līdzcilvēks? Šķiet, ka jā.

Un tad ir tie, kas uzsver, ka cilvēks šodienas sarežģītajā pasaulē ir nemitīgā konfliktā pats ar sevi, jo tam grūti šajos mainīgajos laikos paturēt morāliskās, sabiedriskās, kultūras, politiskās, reliģiskās un citas vērtības, kas raksturo katru laikmetu citādāk. Vieni ir nemierā ar to, ka tās nemainās, citi ar to, ka tās mainās. Meklējam zelta vidus ceļu, bet ne vienmēr atrodam.

Kad visam tam piejaucam dažādos progresus, kā gēnu izpēti panākumus, kuņus šodien zinātnieki uzskata pat par nozīmīgākiem par atomu šķelšanas atklājumu, jo, lūk, nu būšot iespējams uz ekrāna uzlikt visu cilvēka esamības tēlu! Varēsīm skatīties un brīnīties, kādi tad nu esam savā fiziskajā uzbūvē. Un vai tam būs kāda sakarība ar latvietību? Vai latviešu gēni atšķiras no pārējo cilvēku gēniem, vai tiem ir kaut kas īpatnējs? Un vēl revolūcijas. Un te nu vairs nerunājam par ideoloģiskajām, bet gan par elektroniskām un līdzīgām, kuņām pavisam nevar izsekot tie, kas nonākuši trūķumā, badā vai garīgā nabadzībā. Kurp novedīs šie prātu savīļpojumi? Kratām galvas un klušībā murminām - neizskatās labi. Gandrīz kā želas žagatai saucam līdz - būs slikti, nebūs labi! Un apšaubām tos, kas saka, ka būs labi.

Dažādās reliģijas mūsos izraisa dalītas domas. Saskaņām tajās dažādas iespējas un arī nelaimes. Bieži vien sakām, ka vienā vai otrā jūtamies labāk vai sliktāk un ka mūsu pašu Dieviņš labāks par visiem pārējiem. Arī tas ir saprotami, jo, lūk, sakām, ka visu to taču izgudrojis pats cilvēks! Un kas ir cilvēks, tā taču ir pašsaprotama lieta! Bet vai tā ir? Reliģiskie meklējumi arvien vēl turpinās un iegūst savus veidolus, kas aizrauj vienus, bet atbaida citus.

Decembrī, kad svinām dažādus svētkus, vieniem no tiem, mums pazīstamākiem - Ziemsvētkiem varētu būt vislielākā nozīme kā Betlēmes zvaigznes pavēstītājiem. Tie, kas sajūt šīs zvaigznes vēsti un spēj to pārdzīvot savas sirds un dvēseles dziļumos, iegūst īpašu dvesmi, kas palīdz pārvarēt pasaules ļaunumu un visas citas negatīvās

pārādības, un dāvā mīlestības garu, kas ļauj piedot un pacelties pāri ikdienai, dod iespēju tērpties garīgās svētku drānās un tuvoties, līdzināties savam Dievam, kam vieta un kas mīt mūsu dvēselēs. Katram savā veidā un izpausmē. Un šie garīgie svētki, Betlēmes zvaigznes apspidēti, nav svarīgi no to komerciālā atspulga, bet gan no to miera vēsts vēstījuma, kas nekaitē nevienam, bet var palīdzēt tiem, kas to meklē un atrod. □

☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺

PBLA 1999. GADA BALVA
Dr. med. vet. Valentīnam Šlosam

Pasaules brīvo latviešu apvienības biedru organizācijas nolēmušas šī gada Latvijas valsts dibināšanas atcerē piešķirt PBLA balvu Dr. med. vet. Valentīnam Šlosam par viņa nesavtīgo darbu kopš 1990. gada, lai Latvijā akadēmiski izglītoti speciālisti varētu papildināt savas zināšanas un pieredzi Austrālijā.

Dr. Šloss ir veltījis daudz laika un enerģijas, piedaloties latviešu organizācijās un strādājot latviešu sabiedrībā. 1990. gadā, kad Latvijā atjaunoja neatkarību un Latvijas iedzīvotāji atguva pārvietošanās brīvību, aktīvie tautieši meklēja iespējas, kā veicināt Latvijas jaunuzbūvi. Melburnā nodibinājās "Latvijas latviešu studiju Austrālijā veicināšanas komiteja", ko vēlāk nosauca par "LAAJ akadēmisko papildstudiju nozari".

Šī komiteja, kur darbojas 6 locekļi - zinātnieki, akademiķi un sabiedriski darbinieki - meklē iespējas Latvijā akadēmiski izglītotiem speciālistiem papildināt savas zināšanas un praktizēties savā profesijā Austrālijā. Ir izveidota sadarbība ar Austrālijas valdību, Latvijas zinātniekiem un ar Latvijas Akadēmisko mācībspēku un zinātnieku apvienību.

1991. gadā kā pirmais no Latvijas Austrālijā ieradās ārsts Dr. V. Sosārs, kas mācījās Melburnā. Viņam ir sekojuši 17 citi ārsti speciālisti - neurologi, onkologi, acu ārsti, gastroenteroloģe, ginekoloģe, bakterioloģe; tad vēl skolotājs, arhitekts, advokāts un tautsaimnieks. Visiem atlasītas vietas piemērotā līmenī universitātēs un slimnīcās Adelaidē, Melburnā, Sidnejā un Brisbanē. Šis process turpinās, un nākamie kandidāti ir jau apzināti.

Projekta galvenais iniciators un dzinējspēks ir Dr. Šloss. Kaut arī pēdējos gados viņa acu gaisma ir gandrīz pilnīgi zudusi, viņš joprojām neatlaidīgi meklē piemērotas studiju vietas, uztur sakarus ar universitātēm, pārzina Austrālijas imigrācijas noteikumus un sagatavo vajadzīgos iesniegumus. Daudz pūļu tiek ieguldīts, meklējot materiālo atbalstu gan no organizācijām, gan individuālām personām, kā arī sagādājot apmešanos latviešu ģimenēs.

Dr. Valentīns Šloss dzimis 1922. gada 10. martā, Alūksnē. Studējis veterināriju Latvijas universitātē no 1940. līdz 1943. gadam, kad viņu iesauca leģionā. Pēc kara Valentīns Šloss Andreja Pumpura ģimnazijā bija mācībspēks un atsāka studijas Justusa Lībiga universitātē Gisenē, Vācijā, ko beidza 1949. gadā.

1950. g. izceļoja uz Austrāliju, kur, pēc darba liguma pildīšanas, uzsāka privātpraksi savā profesijā, to turpināja līdz 1965. gadam, kad kļuva par vecāko lektoru un klinikas vadītāju Melburnas universitātē līdz pensijas laikam 1986. gadā. 1970. gadā ieguva Dr. med. vet. gradu Justusa Lībiga universitātē.

Dr. Šlosa nesavtīgais darbs, palīdzot Latvijas speciālistiem paplašināt savas zināšanas ir izcils piemērs latviešu sabiedrībai kā tikai ar ideju, bez sākumkapitāla, var izveidot projektu, kas nes svētību Latvijai. □

Andrejs Ozoliņš,
PBLA valdes priekšsēdis

PBLA KULTŪRAS FONDA GODALGU SAŅĒMĒJI 1999. GADĀ

GODA BALVA (\$ 1000.-)

Indrai Gubiņai, Kanadā, par dzejas krājumu "Divaina spēle" (Rakstniecības nozarē).

Tadeušam Puisānam, Kanadā, par mazaprakstītu Latvijas vēstures notikumu iztirzājumu grāmatā "Vēstures mozaika" (Humanitāro un sociālo zinātņu nozarē).

Choreografei un dejotājai **Vijai Vētrai**, ASV, par pusgadsimta ilgo radošo darbu, bagātinot latviešu kultūru un popularizējot to starptautiskās aprindās (Tautas un mākslas deju nozarē).

GODA DIPLOMI

(atzinības ziņā līdzvērtīgi goda balvām)

Ilgvaram Spilneram, ASV, par grāmatu "Mēs uzvarējām", kur aprakstīta trimdas latviešu darbība Latvijas brīvības labad (Humanitāro un sociālo zinātņu nozarē).

Guntai Plostniecei, ASV, par veiksmīgu vispusīgu darbu un sasniegumiem mūzikā, kā arī par cittautiešu iepazīstināšanu ar latviešu komponistu darbiem (Mūzikas nozarē).

Jānim Ladusānam, ASV, par ilggadējo un veiksmīgo darbu, publicējot rakstus par sabiedriskiem un literāriem tematiem trimdas izdevumos (Preses nozarē).

Ilzei Tamārai Šimanei, ASV, par ilggadējo un veiksmīgo darbu, publicējot rakstus par sabiedriskiem un literāriem tematiem trimdas izdevumos (Preses nozarē).

KR. BARONA PRĒMIJAS (\$ 500.-)

Arnoldam Kursim, Zviedrijā, par pētījumiem "Mits un istenība", kur aprakstīti skandināvu vikingu sakari ar Senlatvijas ciltīm (Humanitāro un sociālo zinātņu nozarē).

Gunāram Jurjānam, Austrālijā, par ilggadējo darbu presē, sniedzot izcilus un vērtīgus latviešu mākslas aprakstus un vērtējumus (Preses nozarē).

Andrim Klausam, Austrālijā, par skatuves darbu "Gājputns", kas ir mūsu tautas likteņstāsts (Teātra nozarē).

ATZINĪBAS RAKSTS

Martai Landmanei, Anglijā, par dzejas krājumu "Vate ausis" (Rakstniecības nozarē).

Tālivaldis Bērziņš,

PBLA KF priekšsēdis

⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropa apvienojas, saglabājot un stiprinot visu tautu nacionālās īpašības. Par šo Latvijas iedzīvotājiem svarīgo procesu maz pieejama informācija latviešu valodā. Latvijas Republikā atrodami 2 spēcīgi un it kā pretēji domu virzieni, kas abi kurina nepatiku pret Eiropu un viens no otra pat stiprinās, kaut gan liktos, ka tiem vajadzētu vienam otru iznīdēt. Daudzas nevēlības Latvijā tiek pamatotas ar to, ka Eiropas Savienība it kā tieši tās pieprasot. Latvijas žurnālisti tiecas pārpublicēt Latvijas presē Rietumu eiro-skeptiķu apkopojumus par ES, neizskaidrojot tos iemeslus, kamdēļ tik asi kritizētā ES nedz brūk, nedz taisās brukt. Nav tamdēļ nekāds brīnums, ka Latvijā plešas plašumā šķietami patriotiska ideja, ka, lai novērstu latviešu identitātes zušanu (vārdu spēle ES=PSRS), latviešiem jāatsakās no Eiropas. Eiropas kontinenta mākslīgā sadalīšana 1945. g. bija izaicinājums visām civilizētām Eiropas valstīm atrast veidu, ka šo ārkārtējo stāvokli likvidēt.

Pagājuši nepilni 50 gadi, lai no Eiropas izspiestu nevēlamos viesus - PSRS bruņotos spēkus un viņu vietējās atbalsta grupas. Eiropas Savienība sekmīgi stabilizējusi attiecības starp 3 lielajām Eiropas tautām, pieņemot kā līdzīgus dalībniekus visas Eiropas tautas, kuŗas skaidri un nēpārprotami izteikušas savu vēlmi un savu prasmi līdzdarboties. Eiropas Savienība ir pierādījusi sevi kā vienīgo organizāciju, kuŗa mazām Eiropas tautām ļaus nākotnē atvairīt atkārtotus (ekonomiskos) uzbrukumus Eiropai. ES palīdz arī Austrumeiropas un Viduseiropas tautām droši raudzīties uz saviem kaimiņiem. Eiropas Rietumu valstu apvienošanās pārnacionālā organizācijā, kuŗa no 1992. g. pārdēvēta par Eiropas Kopienu, pastāv vairāk nekā 40 gadu. Šī organizācija attīstījusies no pieticīgiem iedīgļiem, kad 6 Rietumeiropas valstis izveidoja 3 pamatorganizācijas. Samērā lēnā, pakāpeniskā dalībvalstu kopīgo ekonomisko interešu saskaņošana un izveidošana noritējusi sekmīgi. Eiropas Kopiena šobrīd apvieno 15 Eiropas valstis ar 376 miljonu iedzīvotāju. Šīs Kopienas dalībvalstis iekļuvušas attīstītās pasaules saimē: no tā dēvētajām G-7 ekonomiskajām lielvalstīm 4 (Francija, Itālija, Lielbritānija un Vācija) ir Eiropas Kopienas (EK) dalībvalstis.

Pasaules politiskajā kartē nav parādījusies jauna lielvalsts, vārdā Eiropas Savienība. Eiropas tautas raksturo dažādība valodas ziņā, kultūras jomā, praktiski visās dzīves izpausmēs. Šī daudzveidība ir raksturīga vienīgi Eiropai. Tomēr normāls Eiropas Savienības pilsonis neizjūt sevi prasību nedz pēc vienas valodas izcelšanas, nedz pēc dažnedažādo kultūru nonivelēšanas.

Apstākļi, ka Latvijas Republikā atrodas daudz iedzīvotāju - nelatviešu, tiešām nav šķērslis tam, lai Latvijas Republika pievienotos Eiropas Savienībai. Šobrīd citas latviešu izdarības liek Eiropas tautām to vadībai jautāt, cik nopietni latviešu tauta uztver Eiropas Savienību. Latviešu izturēšanās, propagandējot krievu valodu un kultūru normālu eiropiešu vidū, liek šiem pašiem eiropiešiem nopietni pārdomāt par to, cik lielā mērā latvieši pieder Eiropas saimei. Parādība, ka komūnisms neatgriežas, bet vecie nomenklatūras darbinieki atgriežas, nav uzplaiksnījusi vienīgi Latvijā. Latvijas iedzīvotājiem der ievērot to, ka nedz Eiropas Savienība, nedz pati Krievija neredz ne mazāko vajadzību pēc tā, lai Krievija iestātos Eiropas Savienībā.

Visaktuālākā tema Eiropas Savienībā šodien ir šo valstu ekonomisko procesu uzlabošana (atkopšanās no ilgstošā atslābuma). Lielu ievēribu guvusi vienotas finanču sistēmas izveidošana. Tomēr īstenā tema, kas uztrauc ierindas iedzīvotājus, ir darba vietu nodrošinājums nākotnē, jo spiediens uz visām ES valstīm nāk no vairākiem virzieniem un izpaužas šādi:

1) bijušo sociālisma valstu patiesi augsti kvalificētie kadri ES valstis veic tādus darbus, kuŗus paši ES pilsoņi nevēlas darīt;

2) pilnīgi nekvalificēti indivīdi cenšas ielauzties ES, lai nelegālā veidā nokļūtu pie tādas turības (kaut vai uz ES nabadzības robežas), kuŗu viņi uzskata par savu pienākumu saņemt un kas viņus pilnīgi apmierina;

3) tehnoloģiskie jauninājumi, sākot ar smago rūpniecību un beidzot ar lauksaimniecību (piemēram, biotehnoloģiskie jautājumi), kuŗi apdraud Eiropas stabilizētos ekonomiskos pamatus;

4) šķietami bezgalis valstu skaits, kuŗas cenšas pievienoties ES, lai iedzīvotos no šīs organizācijas strukturālajiem fondiem (naudas).

Lielās politiskās pārmaiņas, kuŗas 1989.-1992. g. noritēja Austrumeiropas un Viduseiropas valstīs, arī PSRS, tagad ir gandrīz apstājušās. Eiropas Rietumu valstis uzskata, ka tagad kārta ekonomisko sistēmu atvēršanai šajās

valstis. Šis process var attīstīties vienlaikus ar patiesas demokrātijas ieviešanu palēnām, Latvijas gadījumā - ļoti lēni. Neviena valsts nav iekļuvusi Eiropas Savienības sastāvā tikai tāpēc, ka tā to vēlas: dalībvalstīm jāgūst pārliecība par kandidātes labo gribu. Pašreizējās debātes, kas Eiropā norit par to, vispār, kuŗas no bijušajām sociālistiskajām valstīm un kad aicināt pievienoties ES, arī par to, kādā veidā rūpēties par pārejas perioda saīsināšanu, tikai daļēji balsātās uz ekonomiskiem aprēķiniem. Ir pilnīgi skaidrs, ka bez masīvas palīdzības neviena no šīm valstīm nespēs tuvākajos 20 gados sasniegt tādu ekonomikas attīstības līmeni, arī pietiekami spēcīgu civilo sabiedrību, lai šāda valsts jau no iestāšanās brīža spētu izpildīt visus bargos ekonomiskos nolikumus, kuŗi jāievēro kaut vai finanču jomā vien.

Asociācijas līgums, kas noslēgts starp Latvijas Republiku un Eiropas Kopienu (ES izveidojas uz Eiropas Kopienas pamata, un tā ir vairāk nekā šī Kopiena vien, toties šo niansi iespējams lasīt specializētā literātūrā, arī žurnālos) paredz vienīgi iespēju, ka LR iestājas ES. Līgumā nav dotas garantijas no ES puses, ka LR tiks automātiski uzņemta ES. Latvija nav nekādā veidā atdevusi pat sīkāko daļu no LR suverēnitātes, nedz iekšlietās, nedz finanču lietās. Tomēr Latvijai jāklūst par ES dalībvalsti, kad daļa suverēnās varas tiks deleģēta ES kopīgajās iestādēs, jo vienīgi šāds statuss pieļauj latviešu tautai drošu nākotni pēc tam, kad Krievija būs atguvusi savu varenību. Eiropas Kopiena kā juridiska persona, visas normālās Eiropas valstis balsta savu darbību uz tiesiskumu, uz to, ka likumus ievēro, ka likumus nevis tikai pieņem, bet tos arī ievieš un tos aizstāv tiesas. Latvijas Republikai būs jāievēro likumi, tās pilsoņiem būs jāveido sava ekonomiskā aprīte tiesiskā struktūrā.

1998. g. Eiropas Savienības iestādes un to viedokli vienbalsīgi atbalstīja visu ES dalībvalstu valdības, nolēma uzsākt nopietnas sarunas tikai ar 5 Austrumeiropas un Viduseiropas valstīm: Latvija neatradās tā dēvētā pirmā vilņa sastāvā, turklāt Igaunija atrodas šajā pirmajā vilnī. Gaušanās par šādu iznākumu Rīgas vadošajās aprindās nebija būtiskas, jo nebija nekāda pamata cerībām iekļūt šajā pirmajā ierindā. Arī tas, ka ar Igauniju uzsāka runāt nopietnāk nekā ar Latviju, nebija pārsteigums, daudz maz tiem, kas spēj saredzēt Latvijas ziemeļu kaimiņvalsts ekonomisko progresu. Tomēr, izdevīgi bija tēlot aizvainojumu, un vispār, brīnums ir tamdēļ izteikts, ka pēc šīs Latvijas Republikas visai pieticīgā progresa pareizā novērtējuma, Latvijas Republikas vadība saņēmas un Latvijā iesāka kustēt ekonomiskās reformas.

Atrodamies, kā latvieši, 1999. gadam izskanot, lielu iespēju priekšā: Latvijas Republikai beidzot piedāvāta (tiks piedāvāta) iespēja uzsākt nopietnas sarunas ar Eiropas Savienību, tas ir, ar visām Eiropas Savienības dalībvalstīm. Ir daudz ko mācīties no Igaunijas pieredzes, bet nedz īgaunī ar latviešiem dalīsies pieredzē, nedz latvieši pieņems vai pārņems īgaunī pieredzi. Latvijai un arī latviešiem Latvijā pietrūkst pašapziņas atrast kādu piemēru savai izaugsmei starp 15 Eiropas Savienības dalībvalstīm. Gaŗais ceļš uz atgriešanos Eiropā lēni noiets, jo atskats mūžam raugās uz mazāk veiksmīgām valstīm Latvijas tuvākajā un tālākajā apkaimē. Eiropas Savienības ligšana ar katur kandidātvalsti vienmēr notikusi atsevišķi, nevis grupveidā. Vēl tas gaŗais posms stāv priekšā, līdz kamēr ikviens Latvijas Republikas pilsonis spēs brīvi kustēties, gan tieši fiziski paceļojot, pārvietojoties, gan pārnēstā veidā ar precēm un ar pakalpojuma piedāvājumu, kas atrod noieta bagātu tautu starpā. Ļoti loģiski būtu ātrāk noieta šo posmu, un, lūk, šeit ir iespējas tautiešiem, kas dzīvo ārzemēs, lai arī cik ikdienu atrodas attālu no modernās Eiropas pie-

redzes. Būt pozitīviem par šo Latvijas Republikas vienīgo attīstības iespēju, un, varbūt, necensties iedvest cerības par to, ka aizjūras valstis ir tā vienīgā patiesā eiropieša dzīves vieta. □

**Eduards Bruno Deksnis,
štata darbinieks Eiropas komisijā, Briselē.**

*) Referāts Latvijas Universitātes dibināšanas 80 gadu atcerē, Montrealā.

x x x x x x x x x x

PLĀNO NĀKAMO BIEDRĪBU KONFERENCI

Oktobŗa sākumā Rīgas Latviešu biedrībā (RLB) notika pirmā plānošanas sēde nākamajai Pasaules Latviešu biedrību konferencei, kas notiks 2001. gadā, no 10.-12. augustam, restaurētajās RLB telpās. Šēdē piedalījās RLB priekšsēdis Jānis Streičs, vicepriekšsēži Edgars Mucenicks un Ojārs Celle, biedrību sadarbības koordinācijas vadītājs starpkonferenču laikā Mārtiņš Štaurers, RLB sariķojumu daļas vadītāja Māra Kokina un RLB informācijas centra vadītāja Stella Lipite. Pēc kārtas jau 3. Pasaules latviešu biedrību konference notiks Rīgas 800 gadu svētku sariķojumu virknē un tiek plānota tā, lai dalībniekiem būtu iespējams apmeklēt dažādos Rīgas jubilejas pasākumus, kas notiks pirms un pēc šīs konferences.

Konferences moto: "Mēs, latvieši, savā zemē un pasaulē" pieskarsies temām, kas saistās ar latviešu biedrību darbību gan Latvijā, gan ārpus tās. Pirmajā dienā būs konferences atklāšana un semināri, kā arī darbs sekcijās, kuŗās nodarbosies gan ar jautājumiem par latviešu tautas pamatvērtībām, gan mūsu identitāti. Tiks apskatītas arī demografijas problēmas, latviešu dzīves stāstu vāķšanas darbs, latviešu biedrību sadarbība ar Latvijas institūtu par Latvijas tēla veidošanu pasaulē, kā arī pašu latviešu biedrību sadarbības un organizātoriskās lietas. Darba posmam sekos koncerts, bet vakarā delegātiem būs iespēja saviesīgi pavadīt laiku savā pulkā.

Otrā konferences diena tiks veltīta latviešu biedrību darbam Latvijā un pasaulē. Šim nolūkam tiks rīkota izstāde, kuŗā katrai biedrībai būs iespējams iekārtot savu stendu ar attiecīgiem materiāliem. Delegācijām būs dots laiks konferences dalībniekiem pastāstīt par savu biedrību. Ir iecerēta šīs izstādes materiālu sakopošana katalogā. Izstāde būs apskatāma arī vēl pēc konferences.

Trešo dienu, svētdienu, ievadis oikomēniskais dievkalpojums kādā no pazīstamākajām (Jāņa) Vecrīgas baznīcām, kam sekos viesošanās Rīgas Vēstures un kuģniecības mūzejā un ekskursija par pilsētas nozīmīgākajām vietām Rīgas labāko pazinēju vadībā. Sekos konferences noslēguma sēde un konferences dokumentu pieņemšana. Sariķojumu sēriju noslēgs balle konferences dalībniekiem viņu radiem un draugiem.

Ši būs pirmā latviešu biedrību delegātu pulcēšanās RLB atjaunotajās telpās. Tiem, kuŗiem šoruden Rīgā gadijās iet pa Merķeļa ielu, nebūs palikusi nepamanīta atjaunotā biedrības nama fasāde. Tiem, kuŗi iegāja namā, toties būs atmiņā palikušas izplēstās grīdas un amatnieki uz stalažām, restaurējot griestu un sienu ornamentus vai pārbūvējot lielās ieejas durvis. Restaurācija turpināsies līdz nākamajam pavasarim un noslēgsies īsi pirms Eiropas rekonstrukcijas un attīstības bankas (ERAB) pilnvarnieku sapulces, kuŗas sariķojumi notiks arī biedrības telpās.

ERAB izvēlēto telpu restaurācijas izmaksas sedz organizācija, kas uzņēmusies ERAB sapulces sariķošanu. Pārējie līdzekļi jāatrod biedrībai pašai. Jau pagājušajā vasarā ārkārtas pilnsapulcē RLB biedri apstiprināja priekšlikumu pārdot RLB piederošo zemi Jūrmalā, lai varētu segt izdevumus tiem darbiem, kas būtu jādara paralēli pašreizējam remontam. Ir svarīgi, ka visi apvienojamie re-

monta darbi notiek vienlaicīgi, jo tad tie izmaksā nesalīdzināmi lētāk.

Dažviet atjaunotajās telpās ir nepieciešams jauns apmēbelējums. Remontu sākot, no lielās zāles tika izplēsti visi noplukušie, padomju armijas iemontētie krēsli, kuņus RLB mantoja kopā ar atgūtajām telpām. Grezno oriģinālo zāles apmēbelējumu jau sen atpakaļ piesavinājās okupanti. RLB vadība vēl spriež par jauno krēslu stilu un formu. Ir finansiāli neiespējami atjaunot greznību, kāda šajā namā valdīja trīsdesmito gadu beigās. Tomēr mēbelēm jābūt saskaņotām ar Māmuļas telpu iekārtojumu un tradīcijām. Tāpat kā Latvijas Nacionālā Opera, Brīvības pieminekļi un plānotā Valsts bibliotēka, arī Rīgas Latviešu biedrība ir pieskaitāma iestādījumiem, kuņus vieno ciešas saites ar mūsu nacionālo kultūru un tās reprezentāciju. RLB loma ir visizcilākā tieši latviešu tautas kultūras un mākslas attīstībā. Pirms 130 gadiem iesāktais darbs joprojām turpinās.

RLB atjaunošana pēc gaŗā padomju okupācijas posma ir reizē visa šī 19. gadu simteni aizsāktā darba un centīnu atjaunošana. Tajā ir iesaistījusies nozīmīga daļa no latviskās Rīgas, arī latvieši plašajā pasaulē, ieskaitot, it sevišķi tur izkaisītās latviešu biedrības. RLB lielās zāles vēsture saistās ar latviešu teātra un operas uzplaukumu šajā gadsimta sākumā. Šīs zāles restaurācijai pieskaitāma arī zālei piemērotu krēslu iegāde, kuŗā RLB aicina piedalīties latviešus un viņu organizācijas Rietumos. Ziedojot \$ 200.- vai vairāk krēslu iegādei, ziedotāja vārds uz plāksnītes tiks piestiprināts jaunajam krēslam. Individuālu ziedotāju un organizāciju vārdi, kuŗi RLB restaurācijai ir ziedojuši vismaz \$ 1,000.-, parādās uz speciālas goda plāksnes RLB vestibulā.

Ziedojumi RLB lielās zāles krēslu iegādei nosūtāmi uz Latvijas Unibankas Rīdzenes filiāli, Vaļņu ielā 11, Rīga LV-1925, konta numurs 02017469835, kods 3120101900. Par sūtītajiem ziedojumiem ziņojiet RLB Atbalsta fonda direktorei Mirdzai Stirnai-Jaunzemei (Merķeļa ielā 13, Rīga LV-1050, Latvija), norādot, kā vārdā ziedojums nodots. □

Ojārs Celle

LATVIEŠU ARCHIBĪSKAPU VĒSTĪJUMS ZIEMSVĒTKOS

un mūsu Kunga Jēzus Kristus žēlastības 2000.
gadu sagaidot

"Kad jūs Mani meklēsīt, jūs Mani atradīsīt.
Ja jūs no visas sirds Mani meklēsīt, Es būšu atrodams"
(Jer. 29:13-14, lozungs 2000. gadam)

Meklēt un atrast ir divi cilvēka dzīves pamatjēdzieni. Kuŗš no mums nav jau meklējis? Kuŗš no mums nav jau atradis? Mēs pazīstam meklēšanas mokas un atrašanas prieku kā ikdienas dzīvē, tā visdziļākajā zinātniskajā, filozofiskajā un teoloģiskajā izpratnē. Mēs meklējam atslēgas, acenes vai sarežģītu jautājumu atrisinājumus. Mūsu laikmets jo sevišķā mērā ir meklējumu un atradumu laiks, kas ved pretī arvien straujākām pārmaiņām nākamajā gadu tūkstošā. Dažkārt atrodam drīz, dažkārt - pēc gadiem. Dažkārt atrodam negaidīti un vairāk nekā meklējam. Atra-

šanas priekā par pazudušo avi vai grasi Kungs Jēzus saredz līdzību ar Dieva valstību (Lk.15:4-10). Jēzus stāsta arī par viru, kuŗš meklējis dārgas pērles un, atradis pašu vērtīgāko, pārdevis visu, lai iegūtu šo vienu (Mt.13:44-46). Šī līdzība ir pamudinājums saskatīt patiesi vērtīgo un ar visu dzīves gudrību censties to iegūt.

Svēto Rakstu vārds norāda uz dzīves svarīgāko atradumu - Dievu. Grūtā brīdī bieži meklējam pie Dieva dažādas atbildes un visvisādus labumus. Bet vai meklējam Dievu pašu? Tieši Viņam un nekam mazākam vajadzētu būt mūsu ilgošanās mērķim. Nozīmīgos brīžos cilvēki mēdz izteikt kādas apņemšanās. Ja vēlamies to darīt arī tagad, jaunās tūkstošgades priekšvakarā, tad mūsu apņemībai vajadzētu būt: visur - personīgajā dzīvē un Baznīcā, Vārdā, Sakramentos un Garā no sirds meklēt visupirms Viņu, kam tūkstoš gadu ir kā viena diena un kas ir radījis gan acumirkļus, gan laikmetus.

Meklējiet Dievu! Praviētis Jeremija savus tautiešu uz to mudina vēstulē, kas varbūt līdzinās šim jums veltītajam vēstījumam. Divtūkstošā gada lozungs ņemts no pravieša vēstules, kas adresēta tautas daļai, kas dzīvo tālu no dzimtenes un ko varētu pielīdzināt Latviešu luteriskās baznīcas ārpus Latvijas saimei, bet ir ne mazāk svarīga arī pašai tēvzemei - luteriskajai baznīcai Latvijā. Ebrēju vārdu "meklēt" var lietot arī, runājot par došanos svētceļojumā. Svētceļojuma mērķis ir piedzīvot Dievu. Savā ziņā visa cilvēka dzīve var būt svētceļojums. Tiem, kas savā dzīvē dodas ar tādu nodomu, Dievs ir devis apsolījumu būt atrodāms. Meklējiet viņu no sirds un vispirms tajā vietā, kur viss ir veltīts Viņa liecībai! Nāciet savos dievnamos mūsu tēvzemē, pirms gadu simtiem celtos un daudzkārt ar lieliem upuriem atjaunotos, un tāpat dievnamos, ko latvieši cēlušī Dieva pielūgšanai tālos kontinentos - Amerikā, Austrālijā! Dievs grib būt atrodams. Varbūt ne tūlīt, acumirkli. Dažkārt, kā pie Jeremijas pravietojuma, līdz piepildījumam var paiet gadi. Tomēr Dievs negrib palikt apslēpts nevienam. Tādēļ viņš neliek meklēt kā miglā un uz pazūšanu. Savā meklēšanā varam vadīties pēc Dieva apsolījuma. Viņa Gars vada. Viņa vārds ir atrašanas ķīla - Bibēlē rakstītais vārds kā rakstu zīmēs ietērpta Dieva atklāsmē un jo īpaši Vārds, kas tapa miesa un mājāja mūsu vidū. Ziemsvētkos mēs godbijībā priedzījamies par iemiesošanas brīnumu, par to, ka Dievs sevi ir atļāvis atrast Kristus bērņā. Jēzus Kristus Dieva klātienē ir ienesis visā pasaulē. Viņā Dieva mīlestība ir uzvarējusi pat nāvi, lai itin visur Viņa žēlastība būtu atrodama. Dieva iemiesošanās Jēzū no Nacaretas ir tik liels notikums, ka tieši no tā cilvēce skaita savus gadus. Mēs neatzīmējam kaut kādu divtūkstošgadi. Mēs pieminam divtūkstoš gadus kopš Kunga Jēzus dzimšanas. Tūkstošgadīga piemiņa nav parasta lieta. Jēzu Kristu tik ilgi piemin tādēļ, ka visus šos divtūkstoš gadus viņš ir bijis cilvēkiem vajadzīgs vairāk par visu.

Apustulis Pāvils mudina: "Piemīniet savus vadītājus, kas jums Dieva vārdu runājuši" (Ebr.13:7). Mēs pateicamies visiem, kuŗi bija pirms mums un katrs savā vietā, pēc saviem spēkiem, dotībām un atbildības kalpoja, lai iemītu taku mūsu svētceļojumam uz Dievu. Daudzkārt tas ir darīts lielā uzticībā, mīlestībā un nesot upurus. Mēs pateicamies tiem, kuŗi nāca ar mieru un atnesa Latvijas ciltīm evaņģēliju, kas tās darija par nāciju un kristīgās Eiropas tautu. Mēs pateicamies tiem, kas Latvijā dibināja Baznīcu, un tiem, kas mūs tai piepulcināja. Ir labi svētceļojumā nebūt vieniem, bet iet skaistā gājumā kopā ar svēto, apustulisko, universālo Kristus Baznīcu, kuŗai ir apsolījums, ka elles vārti to neuzvarēs. Mēs pateicamies arī ticības atjaunotājiem, kas vienmēr par jaunu atklāja evaņģēliju zem cilvēcīgu ideju un paražu slāņiem. Tiem, kas tulkoja Bibēli, sarakstīja latviski pirmās garīgās grāmatas, sacerēja korā-

ļus latviešu valodā, mēs pateicamies par savu šodienas valodu un kultūru. Mēs pateicamies saviem biskapiem un mācītājiem, draudžu darbiniekiem un visiem Dieva lūdzējiem. No šī avota nāca tauta, kas spēja izturēt kaņus, kundzības un bargus laikus. Gluži personīgi visvairāk gribas pateikties tiem, kas ar vārdiem vai darbiem tieši mums ir bijuši dzīva liecība Dievam - saviem vecākiem, savam mācītājam vai kādam citam Dieva sūtītam cilvēkam, kuŗš palīdzēja tieši mums atrast Dievu Jēzū Kristū. Viņus pieminot, apdomāsim arī to, ka šodien mēs ieminam taku, kuŗā dosies tie, kas nāk pēc mums. Kādu viņi to atradīs? Vai tā būs skaidra un droša taka? Vai pēcteči mūs pieminēs ar pateicību? Tā ir ne tikai garīdznieku un teologu, bet ikviena no mums lielā atbildība - būt ne par šķēršļiem un maldinātājiem, bet par palīgiem atrast dzīvo Dievu. Taču tā ir ne tikai atbildība, bet arī prieks un privilēģija - būt par apustuļu līdzstrādniekiem un apliecināt Kristu kaut vienam cilvēkam līdzās. Lai trešais gadu tūkstotis pēc Kristus dzimšanas ir jauns kristīgās liecības un evaņģēlija sludināšanas laikmets, kuŗā mums ikvienam ir kas līdzī strādājams. Darbs evaņģēlijam būs svarīgs un ļoti praktisks, jo arī uz Latvijas valsts jauncelsmi un uz latviešu tautas nākotni nepārprotami attiecas apustuļa Pāvila vārdi: "Citu pamatu neviens nevar likt kā to, kas jau ir likts, proti, Jēzus Kristus" (I Kor.3:11).

Daudzi 2000. gadu varbūt sagaidīs ārēji skaļi un jautri, bet reizē ar neziņu sirdī un minējumiem prātā. Novēlam visiem kristīgajiem brāļiem un māsām spēcīgi un skaisti piedzīvot Dieva klātienē apsolījumu, ko Jēzus apliecināja, atvadoties no saviem mācekļiem: "Un redzi, es esmu pie jums ikdienas līdz pasaules galam" (Mt.28:20). Bet tiem, kas vēl ceļā, vēlam līdzī ņemt Kunga Jēzus Kalna runā izteikto iedrošinājumu: "Meklējiet, tad jūs atradīsiet!" (Mt.7:7), vai arī pravietim Jeremijam uzticēto Dieva vārdu:

"Es zinu, kādas Man domas par jums, miera domas, ne ļaunas domas, jums dot nākotni un cerību" (Jer.29:11).

Paļāvībā uz Viņa apsolījumu novēlam jums visiem Dieva vadību un svētību meklēt un atrast. Lai jūs svēti un pasargā visuvarenais Dievs - Tēvs un Dēls un Svētais Gars! Āmen. □

+ **Elmārs Ernsts Rozītis**,
Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas ārpus Latvijas
archibiskaps

+ **Jānis Vanags**,
Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas archibiskaps

LELBA 9. SINODE KLĪVLANDĒ

LELBA 9. sinode notika laikā no 14.-17. oktobrim, Klīvlandē, ASV. Tajā no Montrealas ev.-lut. Trisvienības draudzes piedalījās māc. R. Caune, draudzes priekšnieks A. Spura un Baznīcas Virsvaldes laicīgais loceklis M. Štauers (vadīja rezolūciju komisijas darbu). Sinodē bija ieradušies 124 sinodāļi no dažādajām draudzēm ASV, Kanadā, Argentīnā un Brazīlijā. Šī bija ļoti sekmīga un nozīmīga sinode, jo tajā jaunajā pārvaldē ievēlēja daudz jaunu darbinieku un pieņēma vairākus svarīgus priekšlikumus mūsu baznīcas turpmākajā darbā.

Par LELBA pārvaldes priekšnieku atkal ievēlēja prāv. Uldi Cepuri, bet par garīgajiem locekļiem - māc. Anitu Vārsbergu-Pāži, māc. G. Lazdiņu un māc. Māri Ķirsonu, visi laicīgie pārvaldes locekļi ir jauni, jo iepriekšējie vairs nevarēja kandidēt sinodes noteikumu dēļ, - Ilmārs Beiniķis, Daira Cilne un Ģirts Kaugars; revīzijas komisijā - Ansis Ābele, Jāna Budkēviča un Artūrs Mundsciems. Visi aizejošie pārvaldes locekļi - māc. Sarma Eglīte, māc. Ivars

Gaide, Ansis Ābele, Aivars Ronis un Alfreds Trautmanis - saņēma pateicību par paveikto darbu.

Dievgalda un iesvētes prakses komisija, māc. Ivara Gaides vadībā, ierosināja pieņemt sekojošu atzinumu:

Tā kā Svētais vakarēdiens, kā redzamais Dieva vārds un Kristus tiešā klātienē, ir Dieva žēlastības līdzeklis, kas darāms pieejams ikvienam draudzes loceklim, kas tāds kļūvis caur svēto kristību, nešķirojot pēc zināšanām vai gadiem Viņa vietniecisko upuri mūsu dēļ un viņa nākšanu godībā.

LELBA IX sinode atzīst, ka iesvēte draudzē, lai gan nozīmīga un nepieciešama kristību solījuma apstiprināšanai un ticības dzīvei, tomēr nav priekšnoteikums Sv. vakarēdiena saņemšanai, un tāpēc iesaka pie dievgalda arī pieņemt, saziņā ar vecākiem rūpīgi sagatavotus, bērnus, sākot ar, apmēram, 10 gadiem.

Šis ieteikums izraisīja ļoti plašas u dziļas pārrunas. Pēc tām notika balsojums - par bija 77, pret 22, bet atturējās 7 balsotāji.

Kristīgās ētikas studiju komisija, Dr. māc. Arvida Ziedoņa vadībā, bija izstrādājusi tezes 3 svarīgās lietās:

Par laulību un ģimeni:

1. *Laulība ir Dieva radīšanas aktā pamatots cilvēku sadzīves iestādījums, kas izriet no fakta, ka cilvēki radīti kā vīrietis un sieviete (1 Mozus 1:27).*

2. *"Ko Dievs savienojis, to cilvēkam nebūs šķirt" (Mat. 19:6). Laulības rituālā vīrs un sieva Dieva un cilvēku priekšā ir solījuši viens otram būt uzticīgi uz visu mūžu. Laulības šķiršana ir laulības rituālā nodotā solījuma laušana.*

3. *Ja tomēr ārkārtas gadījumos laulības turpināšana kļuvusi šķietami neiespējama, laulātiem tomēr rūpīgi jāapsver šķiršanās nodoma sekas. Ja ģimenē ir bērni, vecākiem īpaši jāapzinās negatīvais psiholoģiskais iespaids, ko vecāku šķiršanās atstāj viņu dvēselēs.*

4. *Luteriskā baznīca laulā arī šķirteņus. Šajos gadījumos mācītājam, kas izdara laulāšanu, īpaši iepriekš jārunā ar laulājamiem, norādot uz laulību kā Dieva noteiktu mūža derību.*

5. *Vīrieša un sievietes kopdzīve bez laulības nav akceptējama no kristīgās ētikas viedokļa.*

6. *Kristības sakramentā vecāki nodod solījumu audzināt bērnu kristīgā garā. Kā katrā, tā arī kristīgā audzināšanā, svarīgs faktors ir vecāku priekšzīme. Vardarbība ģimenē nav akceptējama.*

7. *Bērni ir Dieva svētība. Bērni ir arī tautas nākotne. Dzimstības kontrole laulībā ir pielietojama ar apdomu un atbildības sajūtu.*

8. *Cilvēka dzīvība, kā Dieva dota, ir svēta no ieņemšanas brīža. Mākslīgs aborts izbeidz vienreizēju un neatkārtojamu cilvēka dzīvību. Luteriskā baznīca to tomēr atzīst tikai izņēmuma gadījumos, kad, pēc visu faktu rūpīgas izvērtēšanas, mākslīgs aborts ir vienīgā, kaut traģiska, izvēle.*

Par nāvi un miršanu:

1. *Nāve ir dabīgs notikums cilvēka dzīvē. Kaut modernās medicīnas sasniegumi ir izglābuši daudz dzīvību, tie dažkārt pagarina miršanas procesu, nereti ar lielām ciešanām.*

2. *Jāievēro, ka jaunas tehnoloģijas un teoloģija bieži vien neiet roku rokā. Dažkārt tās tikai pagarina miršanas procesu, nereti ar lielām ciešanām.*

3. *Lai gan mēs nekad nevaram pilnībā paredzēt kādu nāves un miršanas situāciju, tomēr pastāv iespēja indentificēt principus, kas mūsu ticībā kā kristiešiem dod informāciju un palīdz pareizi izšķirties mūsu lēmumos par nāvi un miršanu. Šādos principos var ieskaitīt sekojošos:*

a. *Dzīvība ir Dieva dāvana, kas ir saņemama ar pateicību.*

LELBA 9. sinodes dalībnieki no labās: māc. Māris Ķirsons, LELBĀL pārstāvniecības Latvijā darbiniece Vera Volgemute un Mārtiņš Štauvers Klivlandes lidlaukā, gaidot lidmašīnu uz Toronto.

Foto: arch. E. E. Rozītis

b. Dzīvības procesi, ko ir Dievs radījis, ir respektējami: gan dzīvība, gan nāve ir šo dzīvības procesu sastāvdaļas.

c. Kā dzīvošanai, tā miršanai būtu jānotiek vidē, kur par attiecīgo personu rūpējas.

d. Kristīgā perspektīva prasa respektu pret katru personu; šāds respekts prasa ievērot katras personas rūpīgi pārdomātas vēlēšanās par ārstēšanu dzīves beigās.

e. Patiesība un uzticamība ir nepieciešamas mirēja un aprūpētāja savstarpējās attiecībās.

f. Cerību un dzīves jēgu ir iespējams atzīt pat ciešanās un nelaimēs - šī patiesība stingri apstiprinās kristīgas baznīcas augšamcelšanās ticībā.

4. No kristietības viedokļa ne slimnieka pašnāvība, ne ārsta, ne kādas citas personas aktīvi asistēta nāve nav pieņemama.

5. Ārstniecības pārtraukšanā vai atturēšanā izšķirošajam iemeslam jābūt slimnieka vai ģimenes, vai viņa juridiskā pārstāvja izvēlei. Atsaucoties uz ārstu prognozi, ģimenes vēlēšanos un garīgās aprūpes devēju padomu slimnieks, vai viņa juridiskais pārstāvis, var uzskatīt zināmu terapiju par pārmērīgi apgrūtināšu. Tādos gadījumos miršanas pieļaušana uzskatāma par morāli atbildīgu, un mākslīgu dzīvības uzturēšanu drikst pārtraukt.

6. Hospisa aprūpe dod neglābjami mirstošam cilvēkam, viņa piederīgiem, ja tādi ir, un draugiem iespēju garīgi sagatavoties viņa nāvei, kamēr slimība progresē, un dod iespēju draudzei apliecināt mirējam un palicējiem Dieva nebeidzamo mīlestību un mūžīgās dzīvības apsoliĶumu.

"Es esmu augšamcelšanās un dzīvība; kas man tic, dzīvos, arī ja mirs, un ikviens, kas dzīvo un tic man, nemirs ne mūžam!" (Jņ. 11:25). "Tāpēc es esmu pārliecināts, ka ne nāve, ne dzīve, ne eņģeļi, ne varas, ne tagadne, ne nākotne, ne spēki, ne augstumi, ne dziļumi, ne kāda cita radīta lieta mūs nevarēs šķirt no Dieva mīlestības, kas atklājusies Kristū Jēzū, mūsu Kungā!" (Rom. 8:38-39).

"Jo dzīvot man ir - Kristus, un mirt - ieguvums" (Fil. 1:21).

Par vecākās paaudzes draudzes locekļu aprūpi:

1. "Tev būs savu tēvu un savu māti godāt, kā tas Kungs, tavš Dievs, tev ir to pavēlējis, lai tu ilgi dzīvo un lai tev labi klājas tanī zemē, ko tas Kungs, tavš Dievs tev dos!" (V Mozus 5:16). Šis 4. bauslis attiecas netikvien uz pašā vecākiem, bet arī uz vecāko paaudzi vispār. "Sirmas galvas priekšā tev būs piecerties, un godini vecu cilvēku, bisties savu Dievu: - Es esmu tas Kungs!", rakstījis III Mozus gr. 19:32.

2. Radiem un draugiem ir pienākums garīgi palīdzēt saviem tuviniekiem, tos apciemojot un rūpējoties par viņu labklājību.

3. Draudzei jāuzņemas atbildība par tiem, kuriem nav piederīgo, lai viņi nav pamesti vientulībai vai pat izmisumam.

4. Aprūpe jāveic patiesā mīlestībā, līdzjūtībā, atklātībā un cieņā pret aprūpējamo.

5. Ieteicams katram draudzes loceklim uzrakstīt testamentu un vismaz vienu viņa aizsardzībai nepieciešamu dokumentu, kā *Living Will* un *Power of Attorney*, lai viņa pārstāvis zinātu, ko darīt kritiskā slimības vai miršanas gadījumā.

a. *Living Will* norāda, kādu aprūpi vēlas vai nevēlas cilvēks tādā stādijā, kad viņš vairs nav spējīgs to izteikt personīgi.

b. *Power of Attorney and Guardianship* norāda uz radnieku, vai kādu citu uzticamu cilvēku, kurš izvēlēts par pilnvaroto un kurš var aizstāvēt slimā cilvēka vēlēšanos un kārtot viņa finances.

6. Kritiski slimam draudzes loceklim un viņa piederīgiem, ja tādi ir, ieteicama hospisa aprūpe un draudzes atbalsts līdz iestājas nāve, un atbalsts arī ģimenei pēc slimnieka nāves.

Sinodāļi pieņēma sekojošu rezolūciju: "Lūdzam pieņemt KTMSK izstrādātās tezes kā pirmās vadlīnijas turpmākam darbam LELBA"ā."

Visi ziņojumi bija iespiesti brošūras izdevumā, kurā no 59 lpp. tie aizņēma 54 (tātad plašs aizvadīto 3 gadu darbu kopsējums) un kas bija sinodāļiem piesūtīts agrāk. Tādēļ īpaši bija jāuzklausā tikai nedaudz papildinājumu. Visus tos pieņēma. Tas ievērojami atvieglināja sinodes gaitu un deva iespēju to pabeigt laikus.

Nozīmīga bija Latvijas Ev.-Lut. Baznīcas archibiskapa Jāņa Vanaga piedalīšanās. Viņš īpašā uzrunā pakavējās pie baznīcas Latvijā un atvadoties teica paldies par sirsniĶo uzņemšanu un par nozīmīgo lēmumu dievgalda jautājumā. Vēl runāja arī Vera Volgemute, izklāstīdama LELBĀL pārstāvniecības darbu Latvijā un izteikdama savu paldies visiem tiem, kas atbalstījuši viņas darbu.

Sinodes atklāšanas dievkalpojumā piedalījās abi archibiskapi, sprediķoja prāv. U. Cepure. Pirmajā vakarā ļoti rosināja stud. theol. Dairas Cilnes uzruna "Bērni, vai jums ir ko ēst?" Svētbrīžus sinodes aprisēs vadīja mūsu jaunās garīdznieces. Noslēguma dievkalpojumā sprediķoja arch. E. E. Rozītis, dziedāja Klivlandes apvienotais draudzes koris (tam piepalīdzēja vairāki sinodāļi). Garīdz-

nieki bija izveidojuši savu "Svētceļnieku" kori, kas ieguva sevišķu ievēribu.

Notika arī apgabalu sinodāļu pārrunas, kuŗas, šķiet, nebija tik nozīmīgas, kā to rīkotāji bija paredzējuši. Toties dažādās pārrunu grupas, kuŗas iztirzāja sekojošus jautājumus: 1. Mūsu draudzes 21. g.s.; 2. Draudžu dienas 2000. g.; 3. Dievkalpojumu liturģija (attiecīga komisija, kas darbojas abu baznīcu apjomā, ieteikusi 3 liturģijas veidus); 4. Kristīgā audzināšana; 5. Laji un garīgā kalpošana (vadija māc. R. Caune); 6. Sv. Vakarēdiena izpratne; 7. Mācītāju aicināšana vakantā draudzē; 8. Kristīgā ētika; 9. Datoru lietošana draudzēs - bija vērtīgs pienesums šajā sinodē un deva retu iespēju iepazīties ar tām daudzajām lietām, kas nodarbina draudžu locekļu prātus. Tieši šīs pārrunas deva vislielāko mantojumu un tās noteikti jāatkārto nākamajā sinodē. Diemžēl, katram sinodālim bija iespēja piedalīties tikai divās no 8 sesijām. Ar šīm darba grupām ievērojami tika stiprināta mūsu Baznīcas ēka.

Bija vēl citi ziņojumi. Laimīgi beidzās sinodāļu iemūžināšana foto uzņēmumā, kad iebruka galds, uz kuŗa stāvēja daļa ievērojamo baznīcas darbinieku un tie sakrita kauzītē. Tie tika cauri ar izbilēm.

Sinodē piedalījās arī Sanpaulo, Brazīlijā, un Argentīnas draudzes mācītājas un pārstāves. Tas apliecināja, cik nozīmīgs ir LELBA darbs un ka šādai sanāksmei reiz pa 3 gadiem ir liela nozīme mūsu baznīcas veidošanā un celšanā.

Klīvlāndes Apvienotās latviešu ev.-lut. draudzes vadība un sinodes rīcības komiteja bija daudz strādājusi, lai sinodāļi prom no mājām justos kā mājās. Par to viņi saņēma visu dalībnieku pateicību.

Nākamo LELBA sinodi, desmito, pēc 3 gadiem apsolīja sarīkot Toronto latviešu luterāņu draudzes. □

M. Štauers

@ @ @ @ @ @ @

ĒRĢEĻDIENU VĒSTURE

Ērģeļu dienu nolūks ir iepazīstināt plašāku sabiedrību ar dažādu paaudžu latviešu ērģelniekiem un latviešu ērģeļu mūziku, kā arī mudināt latviešu komponistus radīt ērģeļu mūzikas jaunumus, iepazīstināt latviešu jaunās paaudzes ērģelniekus ar latviešu komponistu darbiem, pulcināt ērģelniekus un interesentus semināros un noklausīties referātus par ērģelēm visādos aspektos.

Latvija ir ērģeļu zeme. Pirmās ērģeles parādījās Rīgā jau 14. g. s., bet sākot ar 18. g. s. visas baznīcas centušās iegūt ērģeles savā īpašumā. Lielu postu Latvijas ērģelēm nodarīja II pasaules karš un okupācijas gadi. Tagad palēnām notiek ērģeļu atjaunošanas darbi, bet trūkst līdzekļu.

Brīvajā Latvijā līdz 1940. g., tāpat arī trimdas latviešu kultūras dzīvē ērģeles pa lielākai daļai kalpojušas ievērojamo kuplināšanai: korāļu, solistu, koru pavadošanai, reliģiskām ceremonijām - kāzās, bērēs uc. Pavisam maz notikuši ērģeļu kā sōlo instrumenta koncerti. Ērģeļu mūzikas jaunrade minētā laika posmā nav sevišķi bagāta. Ērģeļu skaņdarbu komponisti pa lielākai daļai paši bijuši ērģelnieki: Alfrēds Kalniņš, Jānis Norvilis, Arnolds Kalnājs, Bruno Skulte uc. Tie pazina ērģeļu tehniskās iespējamības, kas arī parādās viņu kompozīcijās. Latvijas Valsts konservatorijā bijuši ievērojami jauno ērģelnieku skolotāji: prof. Pauls Jozuus, prof. Nikolajs Vanadžis.

Ideja rīkot ērģeļu dienas radās Ludvigam Reiteram, toreizējam PBLA un ALA KF priekšsēdim. L. Reiteris ir ērģeļu mūzikas cienītājs un apbrīnotājs, kas saskatīja latviešu ērģeļu mūzikas koncertu trūkumu. Ērģeļu dienu rīkošanas ideju kopējā darbā spārnēja ērģeļu virtuoze Dr. Ingrīda Gūtberga. Tā radās I Ērģeļu dienas 1980. g. no

10.-12. oktobrim, Bostonā, ALA protektorātā. Rīkotāji šaubījās, vai šim jaunajam pasākumam būs nākotne, vai tas baudīs sabiedrības atbalstu. Interese izrādījās lielāka nekā to rīkotāji bija iecerējuši.

I Ērģeļu dienu rīc. kom. priekšsēdis bija L. Reiteris un mūzikālās programmas vad. - Dr. I. Gūtberga. Tajās piedalījās 26 ērģelnieki, tām veltīti 2 jaundarbi - Viktora Baštika "Fantāzija un fuga par korāļa temu", ko atskaņoja Ilze Akerberga, un Imanta Mežaraupa "Latvju svīta" ērģelēm, ko atskaņoja autors, un pūtēju kvintets (O. Ozola vadībā). Ļoti plašu vēsturisko skatu bija izkārtojis numizmants Eizens Dzelzkalējs. Ērģeļu dienas ar svētbrīdi ievadīja māc. Imants Kalniņš, tās atklāja toreizējais ALA priekšsēdis Jānis Riekstiņš. Notika 2 koncerti: centrālā koncertā piedalījās I. Akerberga, Anita Gaide, I. Gūtberga un Liga Zemesarāja. Otrā koncerta izpildītāji bija gan sōlisti, gan ansambļi kopā ar ērģelēm. Anatolijs Bērzkalns referēja par tematu "Ērģeļu attīstība vēsturiskā skatījumā", Gunta Plostniece - "Latviešu ērģeļu mūzika" un Imants Sakss - "Latviešu ērģeļnieku profili". Semināru par tematu "Korāļi un liturģija mūsu draudzēs" vadīja māc. I. Gaide.

Ērģeļu dienu ietvaros notika dievkalpojums amerikāņu draudzē ar ērģelnieci Anitu Gaidi. Draudzes koris dziedāja A. Jurjana-T. Ķeniņa "Lūgšanu" un E. Melngaila "19. Dāvida dziesmu". I Ērģeļu dienas izdevās!

Pēc 3 gadu atstarpes II ērģeļu dienas notika 1983. g., no 21.-23. oktobrim, Toronto. Tās atbalstīja LELBA un tās risinājās M. Luterā 500 gadu atceres zīmē. Piedalījās 14 ērģelnieki. Šo svētku ietvaros notika 3 lieli un 2 iskoncerti un 7 referāti. Komp. T. Ķeniņš šīm ērģeļu dienām bija veltījis kompozīciju par korāļu temu "Skaistais Kungs Jēzu", ko atskaņoja A. Gaide atklāšanas koncertā. Galvenā koncertā atskaņotāji bija A. Gaide, Vija Klucherte un Andris Rožukalns. LELBA archivārs māc. E. Ķiploks un numizmats E. Dzelzkalējs bija iekārtojuši plašu izstādi, kuŗā bija atrodami Mārtiņa Luterā laikmeta un viņa darbības liecības. Kā referenti piedalījās prof. Dr. E. Grīslis, Dr. I. Gūtberga, māc. E. Ķiploks, māc. K. Kuškēvics un ērģeļu pētnieks L. Railijs (L. Riley). Iespaidīgā noslēguma dievkalpojuma koncertā "Paceliet balsis" piedalījās 5 ērģelnieki, pūtēju kvintets un apvienotais koris Arvīda Purva vadībā. Dievkalpojums noslēdzās ar "Dievs Kungs ir mūsu stipra pils".

III Ērģeļu dienas izskanēja 1985. g., no 12.-13. oktobrim, Filadelfijā. Tās atklāja L. Reiteris Filadelfijas Brīvo latvju biedrības telpās. Bija 2 jaundarbi - Arnolda Šturma "Fantasia Pastorale" un I. Mežaraupa "Partita 2x6", kuŗus koncertā atskaņoja Anita Gaide un Marta Prāmniece. Mūzikālā dievkalpojumā bez ērģelniekiem Rutas Āzes, I. Gūtbergas, Dāvida Ūša un I. Mežaraupa piedalījās Bukskauntijas un Filadelfijas baptistu un luterāņu draudžu apvienotais koris diriģentu V. Baštika, E. Ķeŗa, V. Liepiņas un Ā. Šulces vadībā, vokālais ansamblis Melodija Guntas Plostniece vadībā un Filadelfijas vīru dubultkvartets, vadītājs Ojārs Jurjāns. Par ērģelnieku praktisko darbu dievkalpojumā referēja Anita Gaide, Gunta Plostniece - par Alfrēdu Kalniņu un I. Gūtberga - par ērģeļu mūzikas literātūru. Ērģelnieku saietā pulcējās ērģelnieki, kā arī citi mūziķi un interesenti kopējām pārrunām. Sanāksmes dalībnieki atzina, ka Ērģeļu dienas jau kļuvušas par tradīciju, kas turpināma un lielā vienprātībā nolēma dibināt latviešu ērģelnieku organizāciju - Latviešu ērģelnieku gildi Amerikā (LEGA), kas apvienotu latviešu ērģelniekus, citus mūziķus un interesentus - atbalstītājus.

IV ērģeļu dienas 1987. g., no 24.-25. oktobrim, Čikāgā, atklāja prāv. Vilis Vārsbergs. Sekojošā koncertā draudzes dievnamā piedalījās ērģelnieki Valdis Treimanis un Dāvids Ūsis, soprāns Gunta Plostniece un Čiānas drau-

dzes koris Rūdolfā Kalnmala vadībā. Šajās ērģeļu dienās iesaistījās arī Kr. Barona latviešu skolas bērni, kuņģus māc. I. Gaide iepazīstināja ar dažām ērģeļu kompozīcijām, tās uz ērģelēm demonstrējot Anitai Gaidei. Sevišķu prieku skolēnos izraisīja G. F. Hendeļa "Mūzikālie pulksteņi". Centrālajā koncertā A. Gaide atskaņoja komponistam Viktoram Baštīkam pasūtīnāto jaundarbu "Balādi ērģelēm". Koncertā vēl piedalījās I. Gūtberga un M. Prāmniece, bet jaunos ērģelniekus iskoncertā pārstāvēja Ruta Āze, Kārlis Jurisons un Dāvids Ūsis. L. Reiters referēja par ērģeļu pirmsākumiem, I. Gūtberga par D. Bukstehudi sakarā ar viņa 350 gadu dzimšanas dienas atceri, G. Plostniece klausītājus iepazīstināja ar latviešu ērģeļu mūziku. Semināru par korāļiem un liturģiju vadīja māc. I. Gaide. Viņa ierosmē nodibināja mirušā LEĢA valdes locekļa māc. K. Kušķevica stipendiju fondu. Ērģeļu dienas noslēdzās ar oikomenisko dievkalpojumu "Ak, kaut man tūkstoš mēles būtu".

Ievērojams notikums bija V ērģeļu svētki no 6.-8. oktobrim, Toronto. Tie bija bagāti koncertiem, referātiem, diskusijām un visu notikumu kulmināciju noslēguma dienā - dievkalpojumu "Teici to kungu" vārdos un skaņās. Dzejnieces Lidijas Ventas-Dobrovoļskas veltījumu "Teiksim to Kungu ar jaunām un skaidrotām balsīm" svētku daļinieki nodziedāja māc. I. Gaides vadībā atklāšanas svētkos Michaela Rundāna ērģeļu pavadījumā. Galvenajā koncertā piedalījās 3 izcili ērģelnieki: Anita Gaide, Ingrida Gūtberga un Andris Rožukalns un Toronto operas tenors Marks Dubvā (Dubois).

Koncerta programmā sevišķu ievēribu guva ric. kom. pasūtīnātais jaundarbs komp. Tālvāldim Ķeniņam "Skerco - Fantazija ērģelēm", ko atskaņoja Anita Gaide. Darbs veltīts viņai. I. Gūtberga spēlēja J. Vitola "Pastorāli", vienīgo viņa darbu ērģelēm kā sōlo instrumentam. Pārējos koncertos bez ērģelniekiem vēl piedalījās soprāna sōlistes Gunta Plostniece un Telma (Thelma) Rožukalne, Sv. Jāņa draudzes vokālais ansamblis Br. Alkas vadībā, stīgu ansamblis un Sv. Andrēja draudzes koris A. Purva vadībā. Interesanti bija klausīties ērģelnieces Vellas Melceres atskaņojumā izvilumus no Sirla Raita (Searle Wright) "Latviešu Mozaika". S. Raitis ir pazīstams amerikāņu ērģelnieks un komponists. "Latviešu mozaika" ir tema ar variācijām par J. Vitola "Dievs dziesma man", ar šo korāli iepazīstinājusi V. Melcere. Darbs atskaņots vairākās ASV baznīcās ērģeļu koncertos. 1987. g. publicēts Oksforda universitātes apgādā kā viena no kompozīcijām Amerikas ērģelnieku ģildes 90 gadu jubilejas antoloģijā. Ārija Šulca referātā iztirzāja J. Vitola korāļu meldijas un "Meldiju grāmatu", bet Imants Sakss iepazīstināja ar atšķirīgo jaunajā dziesmu grāmatā. Tā būs lietojama ev.-lut. draudzēs kā trimdā, tā arī Latvijā. G. Plostniece pastāstīja klausītājiem par savu neseno Latvijas apciemojumu, kurā viņa ar ASV noorganizēto latviešu baptistu kori dziedājusi dažādās vietās Latvijā, baptistu draudzēs. Pievērsās Alfrēda Kalniņa personībai un viņa ērģelnieka darbam. I. Gūtberga iepazīstināja ar ērģeļu mūzikas literātūras vēsturi.

VI ērģeļu dienas izskanēja 1991. g., no 12.-13. oktobrim, Ņujorkā. Tās tāpat kā visas iepriekšējās, bija bagātas koncertiem, referātiem, semināriem un mūzikālu dievkalpojumu. Šo pārdomāto, bagātīgo, saturā saistīgo programmu sastādīja LEĢA priekšēde Dr. I. Gūtberga un komponiste Dace Apeņāne. Pirmo reizi Ziemeļamerikas Ērģeļu dienās piedalījās 4 Latvijas mākslinieki - ērģelnieks-komponists Aivars Kalējs, čelliste Dace Ābele, vijolnieces Evija Ozoliņa un Lāra Sipola. Izņemot galveno koncertu, visi pārējie sarīkojumi notika Ņujorkas ev.-lut. draudzes Jonkeru dievnāmā.

Šajās ērģeļu dienās piedalījās 30 mūziķi, ansamblis Melodija G. Plostniece vadībā un apvienotais koris ar diriģentēm Irēni Upenieci-Jasutu un Ingridu Stilu (Steele). Atskaņoja 27 komponistu (22 latviešu) darbus. Svētku koncerts skanēja Sv. Pēterā dievnāmā Manhatenā, kur I. Gūtberga iepazīstināja klausītājus ar Pēterā Vaska ērģeļu jaundarbu "Te Deum", kas veltīts Ērģeļu dienu iniciatoram L. Reiteram. Koncertā piedalījās ērģeļu virtuozī - Anita Gaide, Aivars Kalējs un Andris Rožukalns, vijolniece Rasma Lielmane un čelliste Dace Ābele. Pārrunas par jauno latviešu luterāņu baznīcas korāļu grāmatu, kas izraisīja dzīvu klausītāju līdzdalību, vadīja māc. I. Gaide. Referātā par latviešu ērģeļu būvētājiem un ērģelniekiem, sākot ar 17. g. s. pirmo pusi, bagātīgas ziņas sniedza A. Kalējs. Komponiste Dace Apeņāne vadīja semināru par ērģelmūziku no komponista viedokļa. Savā referātā, papildinot to ar videofilmu, ievēda klausītājus komponista P. Vaska pasaulē. Viņa mūzikālā valoda ir daba un tauta. G. Plostniece iepazīstināja ar komp. V. Baštīka garīgām dziesmām, kurās saklausāma tuva un dziļa attieksme ar Dievu. Sakarā ar V. A. Mocarta 200. naves dienas atceri, koncertu papildināja I. Gūtbergas referāts "Ieskats Mocarta ērģeļu mūzikā".

VII Ērģeļu dienas notika 1993. g., no 23.-24. oktobrim, Klivlandē. Moto - "Dievs ir ērģelbalsis". Šajās dienās izskanēja 40 skaņdarbi. Tos atskaņoja 9 ērģelnieki, 5 dziedātāji, flautiste un vokāls ansamblis. Galvenā koncertā I. Gūtberga atskaņoja P. Dambja "Ērģeļu partītu" - pirmatkaņojumu, kas rakstīts VII Ērģeļu dienām un veltīts L. Reiteram. Koncertā piedalījās Doma baznīcas galvenais ērģelnieks un Latvijas Mūzikas akadēmijas galvenais profesors Tālvāldis Deksnis un Andris Rožukalns. Sōlo dziesmas, kā arī ductus kopā ar tenoru Pēteri Lielzuiku dziedāja soprāns Solveiga Raja (no Latvijas), ērģeļu pavadījumus veicot Tālvāldim Deksnim. I. Gūtberga savā referātā iepazīstināja ar komp. P. Dambi.

VIII Ērģeļu dienas notika 1995. g., no 6.-8. oktobrim, Bostonā (otreiz), pierādot, ka tās tiešām kļuvušas par tradīciju. Visi sarīkojumi, tāpat kā pirmajās, izņemot svētku koncertu, notika Bostonas Trimdas draudzes dievnāmā un blakus telpās. Svētku koncerts notika skaistajā "All Saints" dievnāmā, Bruklainā (Brookline). Mūzikālie priekšnesumi vijās ar referātiem. Piecos koncertos un noslēguma dievkalpojumā piedalījās 21 mūziķis un koris, atskaņoja 49 skaņdarbus (34 latviešu komponistu), notika seminārs un 4 referāti. Izpildītāji bija dažādu paaudžu mūziķi no Latvijas, Kanadas un ASV. Vērtīgs piensums ērģeļu mūzikai bija 2 jaundarbi: Romualda Jermaka "Laudatio Organi" (1994) in Maijas Einfeldes "Jūras dziesmas" (1995) - VIII Ērģeļu dienu pasūtīnājums. Kultūrvēsturisku skati bija iekārtojies L. Reiters, kas atspoguļoja iepriekšējās ērģeļu dienas ar dažādiem vēsturiskiem rakstiem un attēliem.

Galvenajā koncertā piedalījās mūsu ievērojamākie ērģelnieki: Anita Gaide, Ingrida Gūtberga, Vija Klucherte, Andris Rožukalns un no Latvijas - Tālvāldis Deksnis. Kopā ar jaundarbiem koncerta programmā bija M. Rēģera. I. Ramiņa, H. Pavasara, T. Ķeniņa, A. Kalniņa un L. Garutas ērģeļu mūzika. Divus V. A. Mocarta ērģeļu duetus atskaņoja māsas Anita Gaide un Vija Klucherte.

Semināru "Dievs dziesma man" vadīja māc. I. Gaide ar māc. A. Gaidi pie ērģelēm un vokālā kvarteta piedalīšanos (L. Aldiņa, M. Aldiņš, P. Aldiņš un A. Kuprisa). Dziļi pārdomātā referātā referents iztirzāja jautājumu "Kur ieders garīga dziesma?" Doma baznīcas ērģelnieks prof. T. Deksnis 2 referātos iepazīstināja ar Latvijas ērģelēm un to stāvokli pašreizējos apstākļos, pakavējās pie dažādiem ērģeļu veidiem, uzbūves un aprūpes, ka arī sniedza infor-

mācīju par ērģelniekiem. Izsmeloss bija Daces Aperānes referāts par Latvijas komponistes Maijas Einfeldes dzīvi un darbiem. Ārija Šulca pakavējās pie Ērģeļu dienu vēstures, sākot no dibināšanas 1980. g. un LEĢA, kas dibināta 1985. g.

IX Ērģeļu dienas notika 1997. g., no 24./-26. oktobrim, Toronto. No Latvijas piedalījās ērģelnieks - komponists Aivars Kalējs un ērģeliece Vita Kalnciema.

Pirmajā dienā šo ērģeļu dienu dalībnieki iepazīnās ar 3 ērģelēm tuvākajās baznīcās. Ērģeļu dienu iedziedāšanā skanēja publikas dziedātas 14 garīgās dziesmas vairāku ērģelnieku pavadījumā. Tās atklāja LEĢA priekšsēde Dr. I. Gūtberga. Prāv. F. T. Kristbergs apsveica klātesošos. 25. oktobrī 2. iskoncertos piedalījās ērģelnieki Ārija Purva-Roze, Jānis Grinvalds, Michaels Rundāns un vijolniece Rasma Lielmane. Otrā koncerta noslēgumā Anita Gaide atskaņoja viņai veltīto T. Ķeniņa pastorāli par korāļa temu "Skaistais Kungs Jēzu". Vakarā galvenajā koncertā bija 4 pirmatskaņojumi. Koncertu ievadīja A. Gaide ar baroka laikmeta komponista J. Pachelbela "Dievs Kungs ir mūsu stipra pils", tam sekoja L. Maršana (Marchard) "Četras kompozīcijas", Vijas Kluchertes izpildījumā. Tiem sekoja I. Gūtbergas spēlētais Daces Aperānes jaundarbs - fantāzija "Vakarblāzma". Šis darbs veltīts viņas mātes Ilgas Štauveres piemiņai. Par to komponiste izsakās: "Manas atmiņas par brīnišķīgu blāzmu debesīs vakarā pirms mana māte nomira, deva iedvesmu šim skaņdarbam, kuņģā es vēlējos atspoguļot manas mātes bagāto mūžu un romantisko dvēseli." Ērģelnieks-komponists Aivars Kalējs atskaņoja savu jaundarbu "Lux Aeterna", bet kopā ar vijolnieci Rasmu Lielmani jaundarbu "Pacelšana". Viņš vēl atskaņoja P. Dambja jaundarbu "Meditācija" un Ž. Langlē (Jean Langlois) korāli "Kungs, svēti mums Tavas dāvanas". Ž. Langlē "Dubultfantāzija 2 ērģelniekiem" atskaņoja A. Kalējs un V. Kalnciema. Igaunņu komp. Arvo Pārta (Pärt) "Annum per Annum" un P. Barisona "Lūgšana, nožēlošana un piedošana" atskaņoja Vita Kalnciema. Māsas A. Gaide un V. Klucerte - Dž. Ratera (Rutter) "Variācijas par Lieldienu temu".

A. Kalējs iepazīstināja ar Latvijas ērģeļu vēsturi. Pirmās ērģeles Rīgā uzbūvētas 1392. g. mazajā Katrīnas baznīcā. Tagadējās Doma ērģeles būvētas no 1594.-1601. g.. Kuldīga bijusi visas Austrumeiropas ērģeļu centrs. 16. g. beigās Latvijā bija 100 vācu un 6 poļu būvētas ērģeles.

Semināru par korāļu ievadišanu un improvizāciju vadīja A. Gaide. Latvijā ar komp. ērģelnieku Alfr. Kalniņu beidzās latviešu improvizācijas "skola". Ārpus Latvijas labs improvizators bija Br. Skulte. T. Ķeniņš improvizācijām izmantojis latviešu tautas dziesmas. Semināru par ērģeļu literatūru vadīja I. Gūtberga. A. Kalējs demonstrēja reģistru izvēli. Dr. Silvija Lizlova izraisīja dzīvas pārrunas par elektriskajām ērģelēm, kas kļuvušas populāras. Pārrunas par dievkalpojumu un ērģelnieku vadīja prāv. F. T. Kristbergs. Svētku kulminācijā IX Ērģeļu dienu dievkalpojuma mūzikālajā daļā piedalījās māc. A. Gaide, A. Kalējs, V. Kalnciema un Dāvids Šmits. Draudžu apvienoto kori vadīja Brigita Alka un Arvids Purvs.

Katrās Ērģeļu dienās notiek arī LEĢA pilnsapulce. Tajā pārrunā ģildes iepriekšējo 2 gadu darbību un nākotnes plānus, pārvēl valdes locekļus.

Ērģeļu dienu tradīcija ir jāturpina, jo tās visas bijušas bagātas mūzikāliem priekšnesumiem. Tajās piedalījušies dažādu paaudžu ērģelnieki, citi instrumentālisti, vokālisti, ansambļi, kori. Notikuši vērtīgi semināri, referāti, skates. Radušies 16 jaundarbi, tieši Ērģeļu dienu ierosmē. Ziemeļamerikas Ērģeļu dienas rosinājušas sarīkot tādas arī Latvijā, kur pirmās notiek 1990. gadā. Šodien svētam jau

X Ziemeļamerikas Ērģeļu dienas. Tas ir ievērojams notikums latviešu kultūras dzīvē. □

Ārija Šulca

*) Referāts X Ērģeļu dienās 1999. g., no 23.-24. oktobrim, Ņujorkā.

=====

MŪZIKAS SKAISTUMĀ

23. un 24. oktobrī, Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes Jonkeru baznīcā noritēja Ziemeļamerikas latviešu 10. Ērģeļu dienas. To ietvaros bija nopietns un plašs koncerts Kristus baznīcā Bronksvīlē (Bronxville), kā arī LĒĢA (Latviešu Ērģelnieku Ģildes Amerikā) pilnsapulce. LĒĢA arī turpmāk vadīs Dr. Ingrida Gūtberga, bet valdē un revīzijas komisijā darbosies līdzšinējās personas. Ērģeļu dienas notika ar ALA KF un LELBA atbalstu.

Ērģeļu dienas 23. oktobra rīta stundā ievadīja koncerts ar dievvārdiem Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes Ziemeļu novada Jonkeru baznīcā, vispirms rīc. kom. vad. Dacei Aperānei sveicinot klātesošos (to bija ap 70) un nolasot prāv. O. Sniedzes apsveikumu. Īsu apsveikuma runu teica Dr. Ingrida Gūtberga, nesdama arī sveicienus no Ludviga Reitera, kuņa ierosmē pirms 20 gadiem notika pirmās Ērģeļu dienas. Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes sveicienus nodeva tās priekšnieks Ivars Bērziņš. Īsā garīgā ievadā svētrunu teica māc. L. Salpiņš, asistējot māc. Kristīnei Sūnai un Ilzei Grendzei. Koncertā R. Jermaka, H. Berīno, J. S. Bacha, J. Baruša un D. Aperānes kompozīcijas atskaņoja ērģelnieki Dr. Ingrida Gūtberga, Anita Gaide, Edgars Zālite. Solisti dziedoņi - Ivars Gaide un Laima Veide, vijoli spēlēja Silvija Grendze un Laura Padega-Zamura. Vairākus korāļus dziedāja Longailendas koris diriģentes Irēnes Upenieces-Jasutas vadībā. Lūgšanas vārdus teica māc. I. Grendze.

Māc. Ivars Gaide lekcijā "Ievads ērģeļu pasaulē" ar māc. Anitas Gaides mūzikālām "ilustrācijām" iepazīstināja ar ērģeļu uzbūvi, stabulēm, reģistriem u. c. Stāstītais deva labāku izpratni par ērģeļu mūziku, palīdzēja tās izpratnē turpmākajos koncertos.

Agrās pēcpusdienas koncertā piedalījās vairāki mūziķi. J. S. Bacha "Tevi ir prieks" un Ādolfā Ābeles skaņdarbu "Lūgšana" atskaņoja Skaidrite Beikere (Baker), B. Bichtelera (Biechteler) "Ave Regina" un J. S. Bacha arīju no "Et Misericordia" - Liga Aldiņa - soprāns, Mārtiņš Aldiņš - tenors un stabule, Dr. I. Gūtberga - ērģeles; V. de Selma y Salaverdes "Canzona" - Dr. I. Gūtberga un M. Aldiņš, stabule. Imanta Mežaraupa "Fantāziju par latviešu tautas dziesmām" spēlēja ērģelnieks Edgars Zālite. Koncertu noklausījās 40 Ņujorkieši. Šis koncerts iezīmējās ar savu gaišumu un ritmu.

Tālais viesis no Latvijas ērģelnieks Tāivaldis Deksnis savā lekcijā "Latvijas ērģeles un ērģelnieki šodien" iepazīstināja ar ērģeļu atjaunošanu Latvijā, ar instrumenta dāvinājumiem (no Zviedrijas 7, no Anglijas 5). Vecākās visā Baltijā esot Ugāles baznīcas ērģeles (1701. g.), nākamgad būšot pilnīgi atjaunotas. Klimatisko apstākļu dēļ ērģeļu uzturēšana Latvijā esot nopietns darbs. Trūkstot ērģeļu amata meistarību. Šobrīd Latvijā darbojoties 4 meistarību grupas, viņš pats vadot vienu no tām. Ērģeļu spēli Latvijā māca Pedagoģiskajā augstskolā. Šā gada 23. augustā, atzīmējot komponista Alfrēda Kalniņa dzimšanas dienu, nodibināta Ērģelnieku ģilde Latvijā. Pašreiz teicami ērģeļu komponisti ir Indra Riša un Richards Dubra.

Ārijas Šulces referātu "10 Ziemeļamerikas ērģeļu dienas" (Lasiet iepriekšējās šī numura slejās - red.) nolasīja māc. Kristīne Sūna (autore pati bija kavēta ierasties).

Referātā bija plašs apskats par visām līdz šim notikušajām ērģeļu dienām. Pēc referāta apmeklētāji varēja iepazīties ar dažādajām ērģeļu mūzikas partitūrām, ierakstiem un citiem materiāliem, kas visi saistīja uzmanību un radīja to plašo darba lauku, ko kopj mūsu ēģelnieki.

Vispusīgs un bagāts bija ērģeļu dienu galvenais koncerts, kas notika Kristus baznīcā Bronksvillē (NY). Še akmeņu sienās ērģeļu mūzika skanēja vienreizēji, dodot dziļu pārdzīvojumu ikvienam. Bija divi pirmatskaņojumi - Aivara Kalēja "Toccatā", kas veltīta Anitai Gaidei, un rīcības komitejas pasūtītais Imanta Zemzaņa "Tīrelpurvs". 15. komponistu - Pēterja Vaska, Aivara Kalēja, F. Mendelsona, Jāņa Mediņa, Alfrēda Kalniņa, Daces Aperānes, Induļa Kalniņa, Denisa Bedarda, Džona Ratera (John Rutter), Ata Stepiņa, Maijas Einfeldes, Māra Kristapsona, Tālvaiļa Ķeniņa, Imanta Zemzaņa un Najī Hakima - skaņdarbus atskaņoja ēģelnieki Anita Gaide (Toronto) Dr. Ingrida Gūtberga (Bostona), Vija Klucherte (Otava, Kanada), Andris Rožukalns (Demoina), Tālvaldis Deksnis (Latvija). Sōlists trim M. Kristapsona dziesmām bija Andrejs (Andrew) Martens. Ziemeļamerikas 10. Ēģeļu dienu kulminācija bija koncerts vārdos un skaņās 24. oktobra pusdienlaikā Jonkeru baznīcā. Garīgajā ievadā piedalījās māc. Anita un Ivars Gaides, māc. Ilzei Grendzei sakot svētrunu un lūgšanu. Blakus lielajam izpildītāju pulkam varēja saskaitīt pāri par 100 apmeklētāju (vēlāk visi pulcējās lejas zālē pusdienām un pārrunām). Pirmatskaņojums bija jaunpiņās komponistes Mārites Dombrovskas dziesmai ar pašas sacerētu tekstu "Tu esi radījis pasauli" mecosoprāna Lailas Saliņas dziedājumā, Andrim Rožukalnam spēlējot ēģeles. A. Kalniņa, J. S. Bacha, H. Percela (Purcell), J. Mediņa, P. Dambja, V. Baštika, H. Berino, A. Vitoliņa, E. Jisaja (Ysaye) darbus atskaņoja ēģelnieki Dr. I. Gūtberga, E. Zālite, A. Rožukalns, T. Deksnis, Vija Klucherte, A. Gaide, sōlistes - soprāns Gunta Plostniece un čelliste Līda Aļe-Mērfija (Murphy). J. S. Bacha koncertu divām vijolēm veiksmīgi atskaņoja vijolnieces Evija Ozoliņa un Patrīcija (Patrice) Tomasini. Apvienotais koris, kuŗa sastāvā Bostonas Trimdas draudzes, Filadelfijas latviešu baptistu un latviešu koŗu 57 dziedātāji, dziedāja šādus skaņdarbus: Br. Skultes "Gaismas Tēvs" (dir. M. Kristapsons, A. Gaide - ēģeles), T. Ķeniņa "Kristus Roze" (dir. G. Plostniece), P. Aldiņa "145 psalms" (dir. P. Aldiņš, vijoles - S. Grendze, L. Padega-Zamure, M. Aldiņš - stabule, L. B. Aļe-Mērfija - čells, A. Gaide - ēģeles). H. Pavasara "Dāvida 96. dziesma" (dir. A. Jansons, A. Gaide - ēģeles). Vārdi no šīs dziesmas "Dziediet tam Kungam jaunu dziesmu!" bija arī šo ēģeļu dienu moto. Šis koncerts pacēla klausītājus pārdzīvojuma gaisotnē un sagādāja gaidīto ēģeļu dienu izskaņu.

*

Latviešu ēģelnieku ģildes Amerikā (LĒĢA) pilnsapulci vadīja tās valdes priekšsēde Dr. I. Gūtberga. Apstiprināja iepriekšējās sanāksmes protokolu, ko nolāsija māc. I. Gaide. Dr. I. Gūtberga savā ziņojumā pieminēja, ka ģildē šobrīd 37 biedri un tikai 3 draudzes (Bostonas, Ročesteras un Vankuveras). Īpaši tencināja 10. Ēģeļu dienu rīcības komitejas vadītāju Daci Aperāni un tās daudzos un čaklos darbiniekus - Baibu Kļaviņu, Māru Laķi, māc. Ilzi Grendzi un Lari Saliņu, Gunāru Ziediņu, Antru Trešeri (Thrasher), draudzes ziemeļu novada dāmu komiteju un tās priekšnieci Māru Ziediņu, kas paveikuši lielu darbu. Aicināja latviešu draudzes un ēģelniekus iestāties ģildē.

Kasieres Ā. Šulces ziņojums uzrādīja, ka 1998. g. ieņēms \$ 781, izdots \$ 332, dodot \$ 449.27 atlikumu. 1999. g. līdz 10. septembrim ieņēms \$ 1770.48 (ieskaitot IX Ēģeļu dienu \$ 1,377.35 atlikumu), bet izdots \$ 250, tādēļ ka-

sē \$ 9,780.79. Latvijas ēģeļu fondā ir \$ 863.92, stipendiju fondā - \$ 1590.54. Revīzijas komisija visus ierakstus un dokumentus bija atzinusi par pareiziem.

Vēlēšanās ar aklamāciju ievēlēja visas līdzšinējās amatpersonas. Dr. I. Gūtberga joprojām paliek vadītājas postenī.

Pārrunās par turpmāko darbību A. Gaide ieteica izdot nošu antoloģiju. Tas varētu būt viens no sadarbības laukiem ar Latvijas ēģelnieku ģildi. Apspriežot stipendiju fonda darbību, T. Deksnis ierosināja stipendiju Dzintraī Gedroicai. Stipendiju kārtošanu uzticēja māc. I. Gaidem. Māris Kristapsons pastāstīja par savu 15 gadu ilgo darbu latviešu mūzikas ierakstu apzināšanā, ietverot visus mūzikas žanrus. Paredzējis izdot ap 800 lpp. biezu grāmatu, kuŗai būs 4 daļas: 1) Komponistu indekss, 2) Atskaņojumu indekss, 3) Ierakstu izpildītāju vārdi, ilgums un saturs, 4) Tekstu autoru saraksts. Trūkstot vēl datu par 78 RPM platēm. Līdz šim apzinājis 225 latviešu komponistus. Viņš vēlas ziņas no jebkuŗa skaņu ieraksta radītāja, lai iecerētais izdevums būtu pilnīgāks. T. Deksnis pastāstīja, ka jaundibinātajā Ēģelnieku ģildē Latvijā esot 80 dalībnieku. Ēģeļu dienas notiek Rīgā un arī citur. Iecerēs - rīkot kopējas ēģeļu dienas 2001. gada augustā Latvijā, bet Ziemeļamerikas 11. Ēģeļu dienas 2002. gadā Bostonā. □

Mārtiņš Štaubers

ĒRĢEĻU LIESMAS

Ēģeļu mūzikas liesmas
Pa dievnama mūriem slejas,
Un es baznīcā -
Kā caurspīdīga lapa -
Tās it kā liegu roku
Raksta dažādus dzīves stāstus,
Kas iedegas un izdziest,
Iedegas un izdziest,
Lai atkal atspīdētu
Kā zelta mirgā.
Vai kāds to lasīt spēj? -
Šīs liesmas dedzina mani,
Bet nesadedzina, jo -
Nav karstas, bet gan -
Milīgi gaišas.
Tad dārds drebina šo lapu,
Bet tā turas kā papirus,
Kas pasaulei vēsta
Visdažādākos stāstus,
Kuŗus izlasīt tiem,
Kam dvēseles pasaules telpā ceļo
Un meklē mūžam mūžīgo Dievu
Ēģeļu skaņu liesmās.

Mārtiņš Štaubers

KĀRĻA BALOŽA ATTĪSTĪBAS PLĀNS LATVIJAI

Viens no izcilajiem Fridriha Lista tradīcijas turpinātājiem ir pasauleslavenais latviešu tautsaimnieks Kārlis Balodis (1864.-1931.), kuŗa idejas vairāk vai mazāk konsekvēnti tika liktas Vācijas, PSRS, ASV u. c. valstu moderno laiku attīstības pamatā. Šajā rakstā aprobežošos ar īsu ieskaitu. Plašāk par K. Baloža mantojumu varam izlasīt 1993. gadā Latvijā izdotajā N. Balabkina un M. Šnēpa grāmatā "Kad Latvijā būs labklājības valsts: tautsaimnieks Kārlis Balodis", kā arī daudzajās paša Kārļa Baloža grāmatās: "Latvijas nākotne pie sliktas un pie labas valdības", 1920; "Kur meklējams Latvijas saimniecības glābiņš", 1925; "Latvijas izveidošana"; "Latvijas saimniecība pie spē-

TĀDI MĒS BJĀM... UN TĀDI VIŅI IR

Muļķa galva nekad nenosirmo.

- Angļu sakāmvrāds

Šoruden varētu teikt... 'kā muļķis' - uzņēmās dēla vidusskolas voleja komandas trenera pienākumus. Tas nenozīmē, ka nepazīnu šo sportu, nezināju ko iesākt. Tieši otrādi: pats labā kompānijā biju to spēlējis vairāk kā 30 gadu. Bet puiku didišana uz puslīdz pieklājīgu rezultātu pusi... pēc pāris mēnešiem varu liecināt, ka tā ir pavisam cita ābece. Vēl jo vairāk atšķirīga tāpēc, ka šodienas 'puikas' modelis nav vairs tas, kuŗu atceramies - un paši reiz veidojām. Muļķīgi, vārdu sakot, bija darbā ierasties ar 'aizvēstures' pretenzijām. Sagaidīt kaut ko līdzīgu tam, ko paši reiz devām, piedzīvojām. *Vai tas tiešām bija tik sen?!* Turklāt savāda sajūta... uz Y2K sliedzina, kad biežāk pametam skatu pāri plecam - jāskatās uz priekšu ar 'pagātnes acīm'.

Nē, nedomāju sākt jaunu karjeru sportā vai bērnu audzināšanā! Situācija bija gluži vienkārša: bez 'brīvprātīga' trenera skola nevarētu rajona līgā pieteikt komandu. Skolotāji, re, 'blakus nodarbibām' vairs neatvērī laiku - princips, ko viņu arodbiedrība pieteica provinces valdībai pagājušā gada pusstreika gaitā, skolēnus izmantojot kā ķīlniekus cīņā par algām un budžetiem. Lidz ar to izputēja vairāku sportu un citu rosmju sezona ('Techniskais' iemesls - skolotāji atteicās vienības, orķestrus utt. 'arpus skolas' pavadīt. Un mēs brināmies par bērnu sikumainību, savtību...) Šogad gatavojas kaut kas līdzīgs.

Iet, vai neiet? 'Ģimenes spēki' ne visai subtili penzi mudināja noslēgt datoru, 'izkāpt no pagraba', pakuģot vietējās sadzīves viļņos. It kā 'svaigā gaisā'... lai gan katrs, kas pazīst vingrotavas, zinās, ka tajās 'gaiss', pieklājīgi sakot, ir diezgan sabiezējis. Jāatzīstas arī, ka volejs... nu, pievilka. Kā vienmēr. Kas tur varētu būt negatīvs? Kādas parādības mani sagaidīs - par to gan nebija ne mazākās jausmas.

Vispirms jau... skolas (un skolu sistēmas) birokrātija. Neviena bumba vēl nebija lidojusi pāri tiklam - bet 'no ārpusē pieaicinātam' nācās pildīt daudz formu un papīru, ka iestājās viegls pagurums. Tāpat vienības kandidātiem. Bija jāiekasē 'drošības nauda', jāpārbauda veselības apliecības, jāpārbauda vecāku piekrišana. Liels kopiju žūksnis aizgāja uz skolu pārvaldes centrālo biroju (Tur, droši vien, pilsētas nodokļu maksātāji algo veselu komandu, kas papīrus bīda zem mikroskopiem.). Uzmācās doma, ka visos 30+ nospēlētos gados *kopā* netika tik daudz sarakstīts kā šai vienai sākuma reizei par labu. Mūsu laikos gāja vienkāršāk. Ne tik 'uzmanīgi'. Galvenais bija sports, nevis skrīverēšana. Darijums, ne papīri.

Un tad - puikas. Faktiski... uz orientāciju ieradušies 16-19 gadus veci vidusskolnieki vairs nebija nekādi 'puikas'. 'Jaunieši' arī nebūtu pareizs apzīmējums. Čāļi? Labi - *pusaudži*, viens otrs jau ar terorista bārdiņas rugāju. Reiz mēs, četrus gadus izturējuši, 16-17 g. vecumā 11. klasē rakstījām provinces mēroga eksāmenus, *beidzām*, tad - sākam augstskolas gaitas. Ja pa ceļam smagi 'izkrita' - atkārtotā veselu gadu. Visus priekšmetus. Tagad strebjams tāds kā semestru-kreditu kompots" 'beigšana' prasa tik un tik 'punktus', to iegūšanu var izkārtot ērti un pēc patikas, dienēšanu vidusskolas solos var stiept veselus 6 gadus, gala piestātne ir 13-ā klase, CGEPs. Sabiedrība nolēmusi bērnus 'izglīt' ilgāku laiku - varbūt tāpēc, ka ģimenēs abi vecāki strādā un nav kas tos pieskata... varbūt tāpēc, ka 'sistēmas galā' pietrūkstas darba vietu, 'ielas bērni' tā jau kārtībniekiem sagādā problēmas un masīva bezdarba izmaksa, sākot ar 18 g. v. iznāktu dārgāka, kā 'skološana'. Noteikti ne tāpēc, ka divi papildus gadi kaut ko vairāk ie-

māca, vai 'bērnus padara gudrākus'. Mācību vielu izskatot, jāsaprot, ka tā samalta pliekānā, izplūdušā, nenozīmīgā, 'ka tik neviens netiek apgrūtināts un apvainots' putrā. Kaut ko nopurd mūzikas klasē, piedalās skolas kori - vēl viens 'kredits' gatavs. Tāda spēlīte bērniem māca tikai 'sistēmas' nicināšanu. Priekšmetu (un pamatzinību iekalšanas) vietā - samāksloti visādi ļengani 'projekti'. Varbūt likumsakarīgi... jo šie pušaudži, gandrīz bez izņēmuma, arī *ir* (un *būs*) projekti.

Un kā tādi stājas priekšā. Labi vēl atceros laikus, kad bērnus sūtīja mājās... nu, teiksim atklāti: 'švalīga paskata' dēļ. Džinas bija aizliegtas. Tagad tās - neskaitāmas, nosļukušos variantos - ir ikdienas uniforma. Pirmo reizi pie durvīm, gaidot ielaišanu vingrotavā, uzmācās salīdzinājums: taču noplukušu bēgļu bars! Un varbūt bērni no kaut kā - nedrošas, neparedzamas nākotnes?... vecākiem?... rutīnas? - tiešām arī bēg. Vismaz... izvairas. Negribu viņu vietā apgalvot. Skaidrs bija tikai tas, ka mainījusies nozīme pazīstamai aksiomai. Ja reiz 'paskats veidoja viru', tagad drīzāk tas kaut ko slēpj.

Ko? nevaru ziņot, ka 'aiz paskata' šie pusaudži bija kaut kas speciāls, kaut kas bikls un atpālicis... Piemērs: pēdējā kandidātu grupā turējās viens gaŗāks briļļots 'diegs' - un tam nācās trīs reizes atgādināt, ka ar parastiem stikliem bīstami spēlēt. Jā, jā... Vēl viens: *viņi nedzird*. Ne tikai tas, ka laba daļa staigā apkārt ausis iespiežuši kasetnīcku miniklausuļus, smadzenes mazgājot 'savā mūzikā', bet vispār... katru instrukciju jāatkārto un jāatkārto, it kā viņus no 'citas pasaules' jārauj atpakaļ uz momentu (Tāpēc Gaŗezērā tādi rīki ir aizliegti - sadarbības 'moments' ir pārsteidzoši īss.). Varbūt viņi pieraduši izslēgties un ieslēgties, vadoties no 'omas' un pašpatikas. Reiz mēs teicām: 'pa gaisu'. Bet runa bija par aizmāršību, sapņainību... Tagad *airhead* nozīmē: 'galva citā vietā', it kā katram tīnītī konstruēta sava, un nevienai tādai nav sakari ar realitāti. Tikai burvis varētu uzzināt visas iespējamās piestātnes, laicīgi tajās ierasties, paklapēt zvanu, kas saka - aiziet. Man neizdevās. Vienmēr bija tāda sajūta, ka pāris spēlētāji ir 'fiziski' uz vietas, bet tiem galvas palikušas kaut kur tālumā. Mēs reiz teicām - trūkst koncentrācija. Šis te fainomens, ir kaut kas kosmiskāks. Kaut kāda mūsu laiku televīzijas, video spēļu sapūsta miasma, migla.

Tādā gaisotnē 'atdevi' grūti vērtēt. Vai spēlētājam (un tālāk: vienībai) neveicas 'technisku' iemeslu dēļ, bet izpildījums ar atkārtojumiem koriģējams, labojams? Jeb vai, kā saka, izšķirīgā momentā 'izsistais korķis', pēkšņi - īssavienojums... un nojūk pat izcili iedresēta rutīna? Pēc pāris mēnešiem esmu gandrīz drošs, ka valda tādi īssavienojumi. Bijušie spēlētāji pazīst simptomus: krīzes brīdi - servē tiklā, sitiens ārā, nogulēts bloks. 'Mentālais'. Zinu, ka nav modē runāt par 'disciplīnu' (skolās jēdziens apgāzts otrādi - re, nedrīkst nekādā veidā aizskārt bērna 'iekšējo personu', lai cik tā palaista, izlūtināta)... bet mums reiz bija kaut kas tāds 'cietāks'. Un tas palīdzēja 'savilkt galus' grūtā brīdī. Noturēties.

Vienības sportā bez disciplīnas nevar iztikt, jo bez tās nav iespējama savstarpēja palāvība. Katram jābūt tur, kur jābūt noteiktā situācijā. Jāizdara to, ko jāizdara. Ja nepieciešams - jāpalīdz un jāglābj. Volejā: trīs reizes pēc kārtas. Ir no sevis kaut ko jādod - daļu, ja tā varētu teikt, brīvas izvēles - lai tad, kopā, sanāktu sekmīgs virknējums. Gluži tāpat, kā darbā un dzīvē... Protams, romantizēju - bet atceros 'seno laiku' *vienību*, ne individu veiksmes, panākumus. Pie šiem pusaudžiem bija manāms netraucēts 'es' un 'man'. Tie bez ziņas neieradās uz treniņiem - jo bija atgādījis kaur kas 'svarīgāks'. Tad sūdzējās, ka nākošā mačā netika laukumā... un ej' nu skaidro, ka tādu privilēģiju *jānopelna*. Viņiem lielā mērā izkūpējusi *atbildības* sajūta, jo

atbildību neviens no viņiem neprasa. Vienība būs tikai tik stipra, kā tās *vājākā* daļa - tāds jēdziens viņiem bija galīgi svešs. Cepure pēdējo laiku propagandai - re, 'piedalīšanās ir galvenais', nevis rezultāti. Ko par tādu bleķi teiktu kara veterāni? Pusaudži, kas tomēr grib kaut ko sasniegt?

Reizēm tomēr sports pietuvojas 'istai dzīvei'. Starptautiskais volejs pagājušā gadā mainīja spēles noteikumus un jauno versiju šogad pieņēma vidusskolās. Galvenais: t. s., 'rally point' sistēma - *katrs gājiens dod punktu*. Ja, piem., ieservē tiklā... nav vien zaudēta serve, bet pretinieka rezultātam klāt nāk punkts un viņš servēs nākošo. Tāpat: sekmīgs bloks tūlīt gūs punktu un pārņems servi. Vārdu sakot - nav vairs nekāda 'atgūšana', vai 'otra iespēja'. Ir gan, par katru gājienu - *atzīme*. Tomēr nelīdzēja atgādinājumi, norādījumi... Pāris spēlētāji turpināja 'savu speciālo' regulāri nopūdelēt, un par negatīvo vienības kontā - vienalga. Kur es tādu pieeju agrāk biju...? Pēdējo darba gadu laikā. Tā saucās... 'cūcība'. Volejā sminējām: re, ar tādiem sitieniem viņš gremdē pats savu komandu. Bet nevēlams izņēmums tagad pārāk bieži stājas priekšā kā ... 'normāla' parādība.

Un te nu mēs esam, ne vien pie voleja sezonas, bet arī vesela gadu simta, tūkstoša beigām... Tādā vietā neizbēgami ir salīdzinājumi. Varbūt, ka tie pagādās asāki, kad citā veidā atkārtojam to, ko paši reiz darījām - jo tad jāsalīdzina tēvus un dēlus. Kā mēs reiz, un kā viņi. Kādā vidē mēs, kādā - viņi. Ar kādu atdevi mēs, ar kādu - viņi. Varbūt viss ir illūzija, jo parasti gribam atcerēties tikai patīkamo, bet uztraucamies par katru ejošo parādību, sīkumu. Taču - lielu maiņu laiki. Jāsaprot. Jāpielāgojas. Un tomēr...

No piedzīvotā droša tikai viena lieta: puslīdz 'mulķīgs' esmu bijis - jo mati nosirmojuši vēl nav. Tie gan paātrināti krit ārā, bet līdz vecgada vakara svinībām pietiekami noturēties.

Lai Jums ražens lielais pagrieziena!

**Juris Mazutis,
Otavā**

⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗

LAIKRAKSTS "LAIKS" ATZĪMĒ 50 GADU PASTĀVĒŠANU

Spītējot sākotnējo skeptiķu drūmajiem pareģojumiem, ASV latviešu laikraksts LAIKS, Ņujorkā, ar izdevēja Helmāra Rudziša gādību turpinājis iznākt jau veselus 50 gadus. Atzīmējot lielo jubileju, Rudzišu ģimene bija ielūgusi vairāk kā simts līdzstrādnieku un labvēļu uz greznām vakariņām "Debesu klubā" kādas Manhatenas centra augstceltnes 56. stāvā ar pasakainu skatu uz ugunis vizuļojošo lielpilsētu visapkārt. Tur 12. novembra pievakarē sapulcējās laikraksta korespondenti, fotogrāfi, redaktori un citi darbinieki no ASV, Kanadas un Latvijas, nesdami līdz apsveikumiem un labdienas arī no tiem kolēģām, kas paši nevarēja ierasties. Vakariņas ar galda lūgšanu svētīja mācītājs Richards Zariņš, kas pirms 50 gadiem mēdza braukt uz Ņujorkas ostu sagaidīt bēgļu kuģus un tur allaž sastapās ar Helmaru Rudzīti, kas jauniebraucējus sagaidīja ar Laika brīveksemplāru nastu, sniedzot tiem tik vajadzīgo latvisko pieturas punktu, svešajā zemē dzīvi uzsākot.

Garo no tuvienas un tālienes ieradušos apsveicēju virkni šarmanti iepazīstināja Ansis Mitrēvis, kas nolasīja arī piesūtītos apsveikumus, to vidū pat kādu no Rīgas pils, proti, no mūsu prezidentes Vairas Viķes-Freibergas. No Kanadas bija iebrucis arī Montrealas Latviešu Biedrības Ziņotāja redaktors Mārtiņš Štaubers, kas apsveica "lielo brāli" no, tā sauktās, mazās preses un norādīja, ka svarīga loma latviešu sabiedrības informēšanai un saliedēšanai ir

kā lielajai, tā mazajai presei. Kanadas laikraksta "Latvija Amerikā" atbildīgās redaktore Ingridas Viksnas rakstiskais sveiciens "pāri robežai" jau bija publicēts Laika jubilejas numurā š. g. 6. novembrī.

Savus viesus uzrunāja arī pats gadu nastas saliektais, bet joprojām možais izdevējs Helmars Rudzītis, ar gandarījumu atgādinādams, ka laikraksts Laiks ir vecāks par daudzām lielajām trimdas latviešu organizācijām. Pateicies laikraksta redaktoriem, līdzstrādniekiem un uzticīgajiem lasītājiem visā pasaulē, izdevējs Rudzītis pieminēja apsveicamo apstākli, ka mēs Laiku sākām lasīt kā trimdinieki, bet tagad varam to darīt kā brīvas valsts pilsoņi, kas dzīvo ārzemēs. Pēc Rudziša kunga isās uzrunas spontāni atskanēja klātesošo dziedātais vēlējums: Daudz baltu dienīņu! □

Biruta Sūrmane

⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗

LATVIJAS VALSTS SVĒTKU ATZĪMĒŠANA ŅUJORKĀ

Mūsu valsts svētku jubilejas aktu Ņujorkas apkārtnes tautiešiem šogad atkal sarīkoja Ņujorkas Latviešu Organizāciju Padome (ŅLOP) latviešu luterāņu draudzes baznīcā Jonkeņos. Akta apmeklētāju skaits no gada uz gadu ļoti svārstās, bet šogad baznīca bija stāvgrūdām pārpildīta un priecīgi murdēja un zumēja kā milzu bišu strops, ko gribētos iztulkot kā labu zīmi mūsu latvietības saglabāšanai nākotnē.

Akta garīgajā ievadā māc. Laris Saliņš pieminēja dažkārt pacēlušās domstarpības Latvijas un ārzemju latviešu nostājā dažādos jautājumos. Viņš mudināja izvairīties no polarizācijas un darboties kopā kā vienas tautas locekļiem, kam taču ir kopīgi mērķi attiecībā uz tautas pastāvēšanu. Pēc ŅLOP priekšsēža Jāņa Riekstiņa atklāšanas uzrunas svētku runu teica ASV Skautu jendras priekšnieks Ints-Rupners. Viņš apcerēja sajūsmas vai sērīga noskaņojuma līmeņus, kādos esam atzīmējuši 18. novembri pēdējo 50 gadu laikā un lūkoja izskaidrot, kādēļ pēc neatkarības atjaunošanas cerību un prieka limenis nav tik augsts, kā to varētu sagaidīt. Viņš mudināja vairāk uzsvērt pozitīvos notikumus un sasniegumus Latvijā un pieklusināt negatīvos vērtējumus, lai tautā modinātu ticību gaišākai nākotnei un līdz ar to arī uzjundītu garīgo enerģiju šādas nākotnes sasniegšanai, lai valsts neatkarības jubileju nākotnē varētu svinēt ar lielu un neviltotu prieku.

Sekoja PBLA balvu piešķirumu un ALAs Izglītības nozares pārbaudīto skolnieku apbalvojumu paziņojumi. Pēteris Dajevskis nodeva atklātibai nupat saņemto ziņu, ka UNESCO ģenerālsapulcē Parīzē pieņemta rezolūcija atbalstīt Latvijas Nacionālās bibliotēkas projektu.

Akta norisi vadīja jaunieta Anna Jansone, bet karogu goda sardzē kā ikgadu stāvēja Ņujorkas latviešu gaidas un skauti vadītāja Reīņa Sipola pārziņā.

Skaists kuplinājums svinībām bija Rīgas Techniskās universitātes vīru koŗa **Gaudeamus** koncerts diriģenta Ivara Cinkusa vadībā. Gaudeamus kori 1959. gadā nodibināja diriģents Edgars Račevskis un savā darbības laikā koris sniedzis vairāk par 700 koncertiem gan pašu mājās, gan ārzemēs - Eiropā, Āzijā un tagad arī ASV. Izdotas arī skaņu plates, kasetes un kompaktdiski. ASV turnejā atbraukuši 42 dziedātāji un koncertmeistare Dace Rāta. Jonkeņos brašie dažāda gada gājuma vīri dziedāja, lielākoties, pazīstamu un iemīļotu vīru koŗu repertuāru, šis klausītājas izpratnē ar lielisku dikciju, intonācijas tīrību un balsu saliedētību jaukā labskaņā. Programmā bija arī viena mājastēva, Ņujorkas latviešu koŗa diriģenta Andreja Jansona dziesma, koŗu tam nācās pašam nodirģēt. Dažas dziesmas dirigēja Gaudeamus diriģenti Verners Krēslis un Ri-

chards Rudzītis. Klausītāji ar kupliem aplausiem izkaulēja arī vairākas piedevas. Pēc koncerta sekoja saviesīga stunda ar atspirdzinājumiem un sirsnīgām sarunām baznīcas sabiedriskajās telpās. □

Biruta Sūrmane

⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗

VĒL PĀRIS Y2K BRĪDINĀJUMI

* ASV Ārlietu ministrija (State Department) pieteikusi vispārēju trauksmi sakarā ar 'Y2K negatavību' sekojošās valstīs: *Krievijā, Balarus, Ukrainā, Moldovā*. Tajās transporta, veselības pakalpojumu, drošības u. c. sistēmas ir bistami atpalikušā stāvoklī. ASV pilsoņiem 'stingri ieteikt' uz tām ap gadmiju neceļot, un pirms gadmijas tās atstāt. Savus darbiniekus no minētām ASV pirms gadmijas daļēji evakuēs.

* ASV prezidenta ieceltais Y2K 'komisārs' Koskinens rēķina, ka 75% valstu - lielākoties 'trešā pasaulē' - Y2K problēmas ignorējušas, nav absolūti neko darijušas, lai tās novērstu. Par tām brīdinājumi arī sniegti ceļotājiem.

* Starptautiskais Y2K koordinācijas centrs timekļa lapās (www.iy2kcc.org, tad 'Country Information' poga) 8. novembrī izlicis svaigu informāciju. Jāpasvitro: tā sakomplektēta no katrā valstī jau izziņotās, un nav pārbaudīta. Par Y2K gatavību nav nekas publiski zināms *Krievijā, Ukrainā un Balarus...* bet arī *Polijā, Čehijā*.

Latvijas valdība tagad min, ka *finanču sektors* bija 'gatavs' *augustā*, bet *enerģijas, gaisa un cietzemes transporta, muitas, telefonu, valdības pakalpojumu* 'būs' novembrī. Arvien nav ziņu par *veselības pakalpojumu* un *jūras transporta* sektoriem. Nedaudz labāk gatavojas *Lietuva* un *Igaunija*.

* Pāris smagas lidmašīnu avārijas, pie kuņģam vainoti svilstoši 'kepton' kabeļu komplekti, publikas uzmanību atvērušas no 'bistamu lidlauku' jautājuma. Paliek spēkā brīdinājums - uz 'ekstotiskām' vietām ap gadmiju nelidot. Laikam, publika to ievēro, jo avioliņijas ziņo, ka 31. decembrī gaisā celsies tikai trešā daļa 'normālās satiksmes'. Ļaudis 'paliek mājās'.

IATA (*International Air Transport Association*) savās lapās (www.iata.org/y2k/) nedod krīzes informāciju - to saņems tikai 'biedri'. ICAO (*International Civil Aviation Organization*) savās (www.icao.int/y2k/) visai 'vēsi' ziņo, ka tikai 63% 'galveno' lidlauku (kopā 1303) snieguši kaut kādu informāciju; 25 'vissvarīgākie' (tiem cauri iet 84% kopsatiksmes) 'rāda progresu'. Ne pārāk apmierinoši!

* Atbildīgie kārtā avioliņijas un lidlaukus, bet 'patērētāju interešu' grupas aizrādījušas, ka nekas nav dzirdēts par, t. s., 'bonus punktu' sistēmām, resp., tām, kas aprēķina nolidotās jūdzes un piešķir prēmijas (parasti brīvbiļetes). Ieteikums: pirms gadmijas sakrātos punktus iemānīt pret biļetēm, vai vismaz pieprasīt izdrukātu tāda konta kopvilcumu.

* Ķīnas valdība, savukārt, Y2K problēmu risinās ar 'tiesām metodēm'. Vecgada vakarā paredzēts, apm., 200 galvenos 'atbildīgos' birokrātus iesēdināt riņķojošā lidmašīnā, kuņģai tikai jaungada ritā ļaus nosēsties. Re, pavisam personīga 'motivācija' pie zināmu sistēmu labošanas...

* Bankas pie lodziņiem izliek 'Y2K Certified' hlendukus. Nepārprotiet: tie nozīmē - 'mūsu eksperti veikuši pārbaudi'. Nav garantiju, ka, sākot ar 1. janvāri, visas sistēmas, savienojumi darbosies bez kļūmēm pie pilnas slozdes.

* Vairākas Kanadas skolu pārvaldes bērniem līdzī uz mājām devušas brīdinājumu sakarā ar 'veselības palīgiem' (piem., sirds ritma regulētājiem). Tādu ierīču pārbaude ir *vecāku*, ne skolu pienākums. Tuvāka informācija: Canadian Year 2000 National Clearinghouse for Health (CYBCH) timekļa lapās. Adrese: www.cynch.org/y2klinks.asp. □

Juris Mazutis

○ ○ ○ ○ ○

BALTĪJAS KAMERORĶESTRA KONCERTS ŅUJORKĀ

Baltijas kamerorķestris pirmo reizi koncertēja Ziemeļamerikā no 8. - 12. novembrim. Turneja ar nosaukumu "Ceļojumi" 6 austrumkrasta pilsētās atzīmēja tūkstots gadus kopš vikingu ierašanās Ziemeļamerikā. Šajā sakarībā vairums kompozīciju koncerta programmā saistījās ar islandiešu un ziemeļnieku ainavām un izjūtām. Atsaucoties turnejas ideja autoram Gudmuduram Emilssonam, 3 islandiešu un 3 amerikāņu komponisti komponējuši skaņdarbus, kas piedzīvoja pasaules pirmatskaņojumus 8. novembrī, Wesleyan universitātes Crowell koncertzālē. 10. novembrī orķestris šos darbus atskaņoja Kolumbijas universitātes intimajā Millera teātrī. Atli Heimir Sveinssona elēģiju "Doloroso" orķestra 20 latviešu mūziķi (visi, kas Rīgā spēlēja Latvijas kamer- vai LNO orķestrī) spēlēja ar lielu smalkjūtību un klusinātu toņu dažādību. Šis liriskais opus veltīts islandieša prezidenta kundzes - Gudrunas Kartinas Thorbergsdottiras piemiņai, atstāja ļoti aizkustinošu iespaidu. Pārējie islandiešu komponistu skaņdarbi bija Mista Thorkelsdottiras impresionistiskais opus "Kvinnan Froma" (arī veltījums prez. kundzes piemiņai) un Thorkell Sigurbjornssona maigā dziesma "Good night" ar kanadiešu dzejniece G. Guttormssona dzejas vārdiem, ko orķestra pavadījumā skanīgi un izjusti atskaņoja mecosoprāns Lina Hellinga (Lynn Helling). Viens no spožākiem skaņdarbiem bija Brauna universitātes kompozīcijas nod. vad. Džeralda Šapiro (Gerald Shapiro) "Intrigue" vijolei un kamerorķestrim, kas komponēts domājot par Baltijas kamerorķestra virtuozitāti un par "uzdriktēšanās" garu, kāds pēc komponista uzskata, bez šaubām, piemita pirmajiem vikingiem, "jauno pasauli" meklējot. Tāds gars piemita arī izcilās islandiešu vijolnieces Sigrunas Edvaldsdottiras dzīvajai un dziedošajai vijoles spēlei, kamerorķestra krāšņajam un enerģiskajam atskaņojumam un G. Emilssona veiksmīgai diriģēšanai. Viņa vadībā ritmiski un pārliecinoši skanēja amerikāņu komponistu M. W. Filipa (Phillips) tēlainais opus "Uguns un ledus (Fire and Ice)" un W. H. Harpera plašā kantāte "Marlindundur", ko islandiešu un angļu valodā raiti dziedāja Brauna universitātes koris 47 studentu sastāvā. Koris dziedāja vēl 3 dziesmas bez pavadījuma, diriģenta L. F. Džodrija (Jodry) vadībā.

Pateicoties vairāku ASV fondu devīgam atbalstam, privātiem islandiešu ziedojumiem un Islandiešu mūzikas informācijas centram, turneja ne tikai bija iespējama, bet arī deva 2 kompaktdisku ierakstu sesijas, kādas paredzētas arī turpmāk, lai ierakstītu islandiešu, skandināvu un baltiešu komponistu darbus. □

Dace Aperāne

@ @ @ @ @ @ @ @ @

LATVIEŠU FONDS VISDEMOKRATISKĀKAIS

Ar lielu tālredzību šī fonda veidotāji uzminējuši isto veidu, kā apsaimniekot sabiedrības naudu - ar visu dalībnieku balsojumu par iesniegtajiem projektiem pēc punktu sistēmas. Kārtība dod gandarījuma sajūtu, ka izraudzītie projekti atbilst sabiedrības vēlmēm un zaudētājiem nav jāsūdzas, ka vadība vai kāds priekšnieks bijis netaisnīgs līdzekļu sadalē. Tā projekts "Operas biļete skolu jaunatnei", kas no Latviešu fonda vadības novērtēts

kā "skats nākotnē" jau dabūjis kopsummā \$20.000.-. Apbrīnojami, ka 30 gados sadalīti miljoni dolāru dažādiem kultūrāliem mērķiem, pedējā laikā, galvenokārt, tēmētiem uz Latviju. Visvairāk jāapbrīno fakts, ka ar 1 miljonu dolāru pamatkapitālu šogad varēja sadalīt \$ 62.400, kamēr visas trimdas kredītsabiedrības ar 72 milj. dolāru pamatkapitālu šiem pašiem mērķiem, kā ziņots pārskatā, sadalīja tikai \$ 52.081. Vai te var ko mācīties?

Paldies LF dalībniekiem, kas balsoja par šo projektu. Kaut tas prieks, ko jaunieši pārdzīvo, braucot uz Rīgu no kādas lauku nomales, lai redzētu kādu Operas uzvedumu, atbalsotos katrā šī fonda dalībnieka sirdī.

LNOF 9. novembra valdes sēdē bija ieradušies 2 jauni locekļi - Andris Zeibots, kas atvieto grāmatvedi Renāti Garklavu un K. Simpsons, kas būs jaunais kasiēris Hertas Lejiņas vietā. No valdes izstājas arī Dzidra Martinaite. Priekšniece Ilze Stockwood pateicās visām trim par paveikto. H. Lejiņa daudzus gadus bija vissekmiīgākā līdzekļu vācēja, R. Garklava rūpīgi vadīja norēķinu grāmatas. Tas daudz palīdzēja valsts iestāžu kontrolēs. Dz. Martinaite, piepalīdzot vīram Viktoram, bija devīgākie ziedotāji.

Vienojās, ka februārī, kad Toronto latv. koncertapvienības ietvaros viesosies dziedātāja Kristīna Zadovska un komponists R. Kalsons, rīkot referāta vakaru ar mūzikāliem CD atskaņojumiem.

E. Upenieks paziņoja priecīgu ziņu, ka LF balsojumā rezultātā projekts "Operas Brīvbiļetes Skolu Jaunatnei Latvijā" saņēmis US \$ 7,600 lielu atbalstu. Tas nodrošinās, apm., 2000 brīvbiļetes un varēs to saņēmējiem izsniegt arī pa sulas glāzei uzveduma starpbrīdī, kā arī trūcīgākajām skolām segt daļējus ceļa izdevumus. Valdes locekle M. Kundrāte kļuva par LF tūkstošnieces dalībnieci. □

E. Upenieks, LNOF projekta vadītājs

✉ ✉ ✉ VĒSTULES ✉ ✉ ✉

VAI NU TĀ BIJA, KĀ PAR LNAK PĒDĒJO PADOMES SESIJU UN PAR LNAK VADĪBU TIEK RAKSTĪTS MONTREALAS ZIŅOTĀJĀ?

Lasot redaktora M. Štauvera rakstus pēdējos četros Montrealas Ziņotāja numuros rodas iespaids, ka rakstītājam ir tendence rakstīt tikai sliktu par LNAK priekšsēdi un viņa atbalstītājiem šī gada LNAK sesijā.

[Bet šāda viedokļa izpausme sākās jau pirms Brežņeva varas valdīšanas okupētā Latvijā un kļuva ļoti akūta pēc viņa solījuma iznīcināt "reakcionāros" viņa iekārtas pretiniekus dažādās trimdinieku patvēruma zemēs. Pie mums tika sūtīti visādi kultūras sakaru mākslinieki, gan arī darbinieki no čekas un citām Padomju varas iestādēm. PSRS sūtniecībā Otavā parādījās latviešu darbinieki, kuņģi uzņēma sakarus ar atsevišķiem trimdas latviešiem. Sabiedriski politiski darbinieki tika norietīti Dzimtenes Balss izdevumā, ko izdeva čeka, un bieži vien apvainoti par kaŗa noziedzniekiem. Viens otrs tautietis "iekrita" čekas izliktos slāzdos, pieņemot brīvus braucienus uz okupēto Latviju un saņemot brīvu izdzīvošanu Rīgas viesnīcās; un, manuprāt, neapzināti sāka strādāt mūsu tautas apspiedēju labā. Pašā trimdā radās divi politiski novirzieni, Viens, galvenokārt, trimdas centrālo organizāciju viedoklis, ka mums jācinās par Latvijas valsts un tautas brīvības atgūšanu; otrs, ka latviešu tauta nedabūs brīvību vismaz nākošos simts gadus, un tādēļ ir jākoncentrējas uz latviešu kultūras saglabāšanu. Šis otrās grupas viedokļa pārstāvji (Kanadā tie bija, apm., 3% no tautas kopības), nostājās asā opozīcijā pret LNAK, un tās "vadonis" apsoliņās LNAK pat iznīcināt! Reizēm šīs grupas atsevišķu personu darbību varbūt varētu apzīmēt kā kollaboratoru darbu. Diemžēl, jākonstatē, ka otrā grupā daudz piekritēju nāca no jaunās un vidējās paaudzes vidus, daudzi no viņiem bija arī mūsu jaunie akadēmiķi. Vai nu šeit iemesls bija vietējās liberāli domājošās sabiedrības iespaids vai citi iemesli, nezinu, bet rezultātā daudz enerģijas un spēka abās pusēs tika patērēti, cikstoties pašiem savā starpā, tā samazinot mūsu efektivitāti darbībā pret mūsu tautas apspiedējiem. Čeka ļoti ātri saprata, ka šeit ir liela izdevība izmantot šo "kulturnieku" sabiedrību, lai cīnītos pret LNAK un tās darbiniekiem. Tā nu jākonstatē, ka daži mani "draugi"Latvijas okupācijas laikā arī šodien lielākā vai mazākā mērā turpina iesāktu darbību pret

LNAK, neskatoties uz to, ka Latvijas valsts un tauta ir savu brīvību atguvusi. Kādu zemi tad viņi vēl arvien grib dalīt? Jeb vai tiešām šīs grupas vadība, kas ir vienota slēgtā vienībā, vēl arvien grib pildīt veco devīzi - valdīsim šeit un brīvā Latvijā? Tas tik daudz ievadam, lai lasītājs saprastu iemeslus, kāpēc šāda it kā cīņa notiek pēc bezmaksas posteņiem.]

M. Štauvers man pārmet, ka esmu bijis par ilgu LNAK priekšsēža amatā. Demokratijā amata ieņemšana atbildīgos posteņos Latvijā ir ierobežota uz noteiktu laiku tikai valsts prezidentei un Kanadā latviešu sabiedrībai, ja nemaldos, tikai Toronto Latviešu Centra valdē. Jā, varbūt, viņam šeit ir taisnība, taču šādu pārmetumu nedrīkstētu teikt viņš, kuŗš pats ir bijis tikpat ilgi savos amatos Vinipegā (kā VLB pr-dis un biļetena atbildīgais redaktors), pārceļoties uz Montrealu, viņš visu laiku ir bijis MLB pr-dis un Montrealas Ziņotāja redaktors. Biju jau sen aizgājis no LNAK valdes pr-ža amata, un manā vietā nāca Dr. G. Silīņš. Viņš pēc dažu gadu darba šinī amatā, tika iecelts par Latvijas valsts goda konsulu Kanadā. Viņa vietā par LNAK (valdes) priekšsēdi nāca Viesturs Zariņš, es biju viņa vietnieks. V. Zariņam, savukārt, radās darba problēmas, jo darba vieta pārcēlās uz Kalgariju. Viņš piedāvāja šo darbu A. Upešlācim, kas atteicās ar aizņemtību savā uzņēmumā. Nebija neviena no vidējās paaudzes, kuŗš tanī laikā gribētu šo posteni uzņemt, jo goda šeit ir maz, problēmu un pārmetumu daudz. Beidzot tika runāts ar mani, lai nākot atpakaļ. Diemžēl, biju tik vieglprātīgs, ka tāpēc, ka citu redzamu kandidātu nebija un LNAK bija visu laiku mana sirds lieta, teicu jā! Tā nu es esmu bijis par ilgu...

Bet tagad, kad redaktors aicina, lai lasītāji vēl izsakās par mani un LNAK sesiju, varu droši secināt, ka šeit ir apzināta kampaņa, lai gāstu man dubļus, kur tik tos varētu atrast.

Redaktors min, ka viņam ir lieli piedzīvojumi sabiedriskā laukā. Tad viņam arī vajadzētu zināt, ka politikai ir piemērots latviešu sakāmvars: "Kā mežā sauc, tā atskan"; respektīvi, katra darbība izraisa pretdarbību. Vai tad viņš tiešām domā, ka pēc tam, kad kandidēju par valdes priekšsēdi, viņam uzstādot pretkandidātu, būtu tomēr tiesības sagaidīt, ka pēc ievēlēšanas es atbalstītu viņa kandidatūru uz LNAK valdi? Tā demokrātija nedarbojas. Savu nostāju pret mani jau M. Štauvers bija parādījis. Redzu, ka neievēlēšana LNAK valdē viņu stipri satrauc un tādēļ viņš visur runā par it kā vidējās paaudzes noraidīšanu LNAK darbā. Pēdējā sesijā no vidējās paaudzes neievēlēts tika Alberts Upešlācis, visi pārējie, kas kandidēja, tika ievēlēti.

Ja atmiņa nevil, LNAK valdē tiku ievēlēts 1954. gadā, toreiz biju vienīgais jauniešs šinī organizācijas vadībā. Biju arī LNĶAK valdes priekšsēdis un divus gadus vēlāk, ņemot ļoti aktīvu līdzdalību LNAK priekšsēža vēlēšanu sacensībā starp diviem ļoti ievērojamiem politiskiem darbiniekiem, par savu darbību tiku sodīts, netiku ievēlēts LNAK valdē, vienai balsij pietrūkstot. Toreiz man bija daudz kas vēl jānācās, kā, piem., nemācēju par sevi balsot! Taču neklaigāju riņķi jeb laikrakstos, ka jaunatne izslēgta no LNAK valdes, bet nākošās LNAK vēlēšanās biju atpakaļ LNAK valdē, šoreiz jau kā kasiēris!

[Nedomāju, ka ir solidi no redaktora puses pieņemt kritiskas vēstules no personām, kuŗas glēvdabīgi slēpjas zem segvārda un kuŗām nav drosmes parakstīt savu vārdu, bet atļaujās gāzt otram virsū apvainojošus vārdus. Te nu varbūt būtu jāšūdz Ziņotājs tiesā, tad tiktu atmāskots šis anonīmais "varonis". Jāatzīstas, ka tik tālu, laikam, nebūs jāiet, jo šo "draugu" viegli var pazīt pēc viņa stila, jo viņam patīk bieži savas gudrības izteikt gan laikrakstu rakstos, gan lasītāju vēstulēs. Tālāk šis "draugs" ieteic, lai grupa LNAK padomes locekļu caur advokātu pieprasot manu atkāpšanos, apgalvojot, ka "esmu drošs, ka viņš atkāpsies". Paldies Dievam, ka tā lietas demokrātiskās zemēs nedarbojas. Tad jau ik katra persona varētu bez iemesla caur advokātu pakalpojumiem un tiesu atcelt bez iemesla jeb kuŗu ievēlētu amatpersonu no jeb kuŗa amata, ja kādam viņš liekas nepiemērots! Lūdzu, iegaumējiet, ka saku, man pietiek, otreiz vairs otru vaigu negriezīšu, iesim uz tiesu un redzēsim, kas uzvarēs.]

Papildus es labprāt ieteiktu visiem rūpīgi izlasīt un ļoti nopietni pārdomāties to, ko "Ziņotāja", 1999. g. jūlija numura 15. un 16. lapa pusēs raksta gluži nepartejisks vērotājs no dzimtenes, Dr. paed. Jānis Birzkops, no Liepājas Pādagogijas akadēmijas.

Esmu pateicīgs redaktoram, ka (viņš) ievietojis Mirdzas Rutules lasītāju vēstuli, kuŗa, manuprāt, ļoti objektīvi parāda "medaļas" otro pusi. Ceru, ka redaktors arī manu vēstuli ievietos, ja tā, tad, lūdzu, bez saīsinājumiem vai satura grozījumiem.

□

Tāivaldis Kronbergs,
Toronto

* Šī vēstule, kas bija sūtīta ierakstīta, bija nosēdējusi privātā pasta nodaļā vismaz 3 nedēļas, jo redaktors tās pienākšanas laikā atradās Latvijā, lai kalpotu Baznīcā. To redakcijā saņēmām tikai oktobra vidū, kad milzīgajā pasta kalnā uzgājām attiecīgo paziņojuma kartīti.

Esam ievērojuši lasītāja T. Kronberga lūgumu, publicēt viņa uzrakstītās un atsūtītās domas pilnos apmēros. Redakcija to parasti dara un tādēļ iespējams arī pretēju uzskatu rakstus un vēstules, lai lasītāji paši varētu publicēto izvērtēt. Tomēr kādreiz gaŗi tērzējumi aizņem par daudz vietas un neattiecas uz lietu un redakcijai ir tiesības tos īsināt. Tā tas šoreiz būtu ar [] tverto paragrāfu. Nevēlamies publicēt draudus, kādus atrodam { } paragrafā, jo tie sabiedriski neko neatrisina. Mīļie lasītāji, lasiet un spriežiet paši. Un ja vēlaties, komentējiet.

Personīgi jutos sevišķi pagodināts, ka esmu ieguvis tik daudz T. Kronberga uzmanības. Ko nozīmē viņa teiktais, to jūs, lasītāji, paši izvērtēsiet, par to man nav ne mazāko šaubu. Man par savu darbu LNAK nav jātaisojas. Tas ir plaši dokumentēts. Aizvadītajos gados esmu darījis iespējamo. Vienmēr savās atbildībās jomās esmu devis rakstiskus un mutiskus ziņojumus. MLB Ziņotājs arvien ir devis ziņas par LNAK, ja tās tam bijušas pieejamas. Un to tas ir darījis kopš LNAK sākumiem, kas iezīmēti Halifaksā un Montrealā. Ka tam bijusi sava nozīme, apliecinājuši padomes vēlēšanu rezultāti, kas arī vienmēr MLB Ziņotāja publicēti un tādēļ katram interesentam ir pieejami. Saņemto balsu skaits pēdējo reizi bija samērā augsts.

Jāpabrīnas par dažiem apgalvojumiem, kuŗus izsaka tik ļoti pieredzējušais un vienmēr taisnais Tāivaldis Kronbergs, kas, kā redzams, tomēr nespēj pieņemt, ka citiem varētu būt pretēji ieskati sabiedriskajos jautājumos un ka viņa fakti ne vienmēr ir pareizi. Piemēram: a) Vinipegā MLB priekšnieks bija tikai 4 gadus no tur pavadītiem 20; b) Montrealā MLB priekšnieka amatā esmu bijis daudz ilgāk, bet ne visu laiku, un šai situācijai nav līdzības ar centrālās organizācijas vadību. Visās pārējās latviešu apvienībās brīvajā pasaulē arvien ir notikušas laicīgas vadības maiņas. Redaktora darbs ir amats, ko žurnālists veic tāpēc, ka viņam tas ir izdevēja uzticēts. Tādēļ atkal jāpiezīmē, ka Vinipegā nebija VLB Informatora redaktors visu laiku, bet gan tā iespiedējs. Redaktora postenī tur kalpoja daudzi citi - A. Retīgs, T. Sniķeris, T. Blosmanis, kādu laiku visa redakcijas kolēģija. Dažādu izdevumu redaktoru posteļos esmu kalpojis vairāk kā 50 gadus, dažus gadus man ir bijuši vairāki redaktora pienākumi vienā laikā.

Noslēdzot šīs piezīmes vēlos piebilst, ka man nav bijusi ne mazākās vēlēšanās strādāt pret LNAK, kā to apgalvo lasītājs Tāivaldis Kronbergs. Daudz kas, ko esmu ierosinājis LNAK darbā, ir guvis panākumus un pastāv vēl šodien. Barikāžu laikā, kad vadīju LNAK Politisko nozari, LNAK saņēma daļu nedēļu laikā ļoti daudz līdzekļu, jo sabiedrība (un pirmo reizi arī organizācijas) atsaucās aicinājumam, ko izstrādāju saziņā ar toreizējo LNAK valdes priekšsēdi Dr. Gunti Siliņu un izdalīju protesta demonstrācijā Otavā un nosūtīju publicēšanai mūsu lielajos laikrakstos. Man arī nesāp tas, ka neesmu vairs LNAK valdē. Šis gods man nav vajadzīgs, ja nav vēlama mana aktīva līdzdarbošanās kopējā darbā. Man pietiek ko darīt. Šobrīd jutos patīkami atbrīvots un brīvs cilvēks. Tā ir laba sajūta. Bet tas nenozīmē, ka esmu atteicies no sabiedriskā darba, - tikai to, ka man netrūkst darbošanās iespēju. Varu iet tur, kur mani gaida un novērtē. Atziņos, sabiedriskais dabs man sagādā prieku un tas man ir palīdzējis pārvarēt vienu otru ļoti grūtu dzīves sāpi, par ko esmu sabiedrībai parādā, bet par to šeit nav jārunā. Esmu pateicīgs Dievam, ka esmu varējis kalpot arī LNAK visdažādākās kapacitātes, jau no piecdesmito gadu sākumiem. Biju jau LNAK padomes loceklis (ievēlēts) piecdesmitajos gados un no tālās Vinipegā piedalījās Baltiešu Federācijas Kanadā dibināšanā. Toreiz kopā ar īgauni Pēteri Moldri no Montrealas bijām tālumnieki Toronto cietoksnī. Paldies visiem, kas ar mani ir sadarbojušies,

mani atbalstījuši un arī pretiniekiem, jo izpatikšana nav mana rakstura līnija. Respekts pret pretējiem uzskatiem gan. Arī T. Kronberga. □

M. Štauers

AIZSAULES CEĻOS

NO VALENTĪNA PELĒČA ATVADOTIES

Šī gada 12. novembrī, Jordanā, Minnesotā, 91 gada un 3 mēnešu vecumā miris viens no vecākajiem latviešu trimdas rakstniekiem, Valentīns Pelēcis.

Viņš dzimis 1908. gada 14. augustā, Mārupes pagastā kā Ciršņu saimnieka ceturtais un jaunākais bērns. Skolas gaitas Alūksnes draudzes skolā iesācis vēl Krievijas cara laikā. Pēc pamatskolas mācījies Apes lauksaimniecības skolā. Bērībā viņš agri iepazinies ar rakstīto vārdu, aizrautīgi lasīdams veco laiku laikrakstus, žurnālus un grāmatas, kas Ciršnos krājušies kopš vectēva Simaņa laikiem. Vectēva sašūtās un pakulu auklīpām "sašņorētās" Pēterburgas avīzes un Mājas Viesis vēl palikušas Ciršņu grāmatu plauktā 1944. gadā.

Pelēču dzimtā vairākās paaudzēs ir bijuši dzejnieki un rakstītā vārda kopēji. Jau Valentīna tēvs Andrejs (ar pievārdu Blāzma) dzejojis un iesūtījis rakstus Dienas lapai un Baltijas Vēstnesim. Valentīna agri mirušais brālis Antons (ar pievārdu Igrīvietis) publicējis dzejoļus ne tikai ģimnazijas literārā žurnālā, bet arī vairākos Rīgas izdevumos. Mārupes Ķīkšos attāls brālēns Jānis Pelēcis dzejojis un publicējis ar pavārdu Ziedkalnietis. Tā paša Jāņa brāļa Arvida dēls, neslēpdamies ne aiz kādiem pievārdiem, savu mūžu nodzīvoja kā ļoti pazīstamais dzejnieks Aleksandrs Pelēcis.

Itin dabīgi, ka tik literārā gaisotnē arī Valentīnam agri radās vēlēšanās izteikties rakstos. Būdams apveltīts ar asu aci un vēl asāku mēli, viņš jau pamatskolas laikā, kopā ar kādu klases biedru, laida klajā izdevumu Satiriskais Ritenis un Apes lauksaimniecības skolas laikā satirisku žurnālu Āķis. Pirmā publikācija 1927. gadā žurnālā Svāri ar pievārdu Kudiņavas Donāts. Vēlāk fejletonus un epigrammas parakstījis ar vārdu Malēniešu Lauskis. Dzejoļus publicējis žurnālā Jauņā Raža un laikrakstos Malienas ziņas, Lāvijas karciņis un Brīvā zeme.

Obligātā karadienesta laikā iepazītais dzejnieks Pēteris Atspulgs mudinājis Valentīnu Pelēci nopietnāk pievērsties rakstniecībai. Atgriezies Ciršņos pēc karadienesta, viņš to arī darījis. Bet, kad Edvarts Virza viņa pirmos prozas mēģinājumus atteicies ievietot Brīvās zemes literārajā nodaļā, Valentīns nolēmis, ka viņa galvenais uzdevums būs un paliks saimniekošana tēva mājās. Viņš apprecēja iecerēto kaimiņu meiteni Oļgu, ko bija iesaucis par Gaišmatīti, cits pēc cita saradās bērni, dzīve gāja uz augšu.

Karš izjauca šīs ģimenes idillisko dzīvi, tāpat kā bija izjaucis neskaitāmu citu latviešu dzīvi. 1944. gada vasarā Valentīnu Pelēci iesauca Latviešu leģionā. Viņš piedalījās kaujās, tika ievainots un vairākus mēnešus pavadīja Vācijas kara slimnīcās. Izcietis gūstu Beļģijā, Valentīns Pelēcis kādā pārvietoto personu nometnē atrada sievu un divus vecākos bērnus. Jaunākais dēls, ko Valentīns, karā aiziedams, bija vēl uz rokām paaucējis, nebija bēgļu gaitas izcietis, bet palicis mazā kapiņā Kuršu Kāpās.

1951. g. Valentīns Pelēcis ar ģimeni ieceļoja ASV. Viņam laimējās apmesties Mineapolē, kur jau bija nodibinājusies prāva latviešu kolonija ar dažādām sabiedriskām un kultūrālām rosmēm. Tai laikā Mineapolē rosīgi darbojās grāmatu apgāds TILTS, izdodams žurnālu ar tādu pašu nosaukumu. Enerģiskais apgāda vadītājs H. Skrastiņš mudināja Valentīnu Pelēci rakstīt, iespieda viņa grāmatas un publicēja viņa apceres par trimdas rakstniekiem un sabiedriskiem jautājumiem TILTA žurnālā. Gandrīz visas V. Pelēča grāmatas ir izdevis TILTA apgāds.

Ievērojama ir Valentīna Pelēča trioloģija Malēnieša pasaule (1967-71), kuŗā viņš sirsnīgi un iejūtīgi attēlo zemnieka darbu un sava novada cilvēkus - gan stiprus, gan komiskus raksturus un to īpatnības. Trioloģijai vēl pievienojās ceturta grāmata Malēnietis karā (1974) - interesants un dzīvs stāstījums par piedziņojumiem 2. pasaules kara laikā. Valentīna Pelēča dzejoļi sakoŗoti krājumos Rietā (1965) un Naktī (1976). Stāsti un noveles sakoŗoti krājumā Sieksta (1965), tēlojumi un miniatūras krājumā Apvāršņi (1957).

Apvāršņu pirmajā daļā ievietotā tēlojumu virkne **Saules gredzens** rakstīta vēl Latvijā, un jāpateicas Gaišmatītei, kas, trimdas ceļā dodamās, to paņēmusi līdzi. **Saules gredzens** sastāv no gada divpadsmit mēnešu tēlojuma Latvijas dabā. Tas ir visliriskākais Valetīna Pelēča darbs, to var lasīt kā dzeju. Šai krājumā lasītājs neatradīs neviena no tiem "sulīgajiem" vārdiem, par kuŗu lietošanu savos kaŗa un Malienas stāstos Valentīns Pelēcis ir saņēmis pārmetumus. Taču rakstnieks turējās pie principa, ka neviens vārds nav rupjš vai nelabs, ja to pareizi lieto: par tādu to padara tikai lasītāja rupjā un nelabā domāšana. Ja lasītājs autora domu pieņem, tad saprot, ka šie vārdi lietoti tikai patiešas noskaņas radīšanai. Valentīns Pelēcis turējās pie principa, ka vēsturiski notikumi vienmēr un visur jāattēlo vēsturiski pareizā veidā un valodā.

Strādādams vienkāršu, fizisku darbu, kas neprasa garīgu piepūli, Valentīns Pelēcis atlicināja laiku ne tikai rakstīšanai, bet arī lasīšanai. Savā gaŗajā mūžā viņš ir daudz lasījis gan par literatūras, gan vēstures, filozofijas un politikas jautājumiem, veidojams savus spriedumus, uz kuŗiem vienmēr bija vērts klausīties.

Pēc pensionēšanās Valentīns Pelēcis ar sievu Olgu uzcēla skaistu mājiņu tuvējā Jordānā, cerēdami tur pavadīt saulainu mūža vakaru. Taču tas viņiem nebija lemts. Valentīns Pelēcis zaudēja acu gaišmu. Rosīgais gars ļoti cieta ieslodzījuma tumsā. Tāpat vēl gribējās lasīt, gribējās rakstīt, gribējās sekot notikumiem kā dzimtenē, tā lielajā pasaulē. Kundze Olga, kuŗu jau agrāk rakstnieks bija iesaucis par savas dzīves labestību, nāca palīgā. Viņš diktēja, viņa rakstīja. Kad saņēma vēstules vai avīzes no ārpusē, viņa lasīja, viņš klausījās. Viņa lasīja priekšā grāmatas, un abi tās pārrunāja.

Gadiem ilgi nu Valentīna Pelēča vēstules nāca kundzes Olgas glītajā rokrakstā, bet teksts viņa nepārprotami Valentīna vārdiem izteikts. Kā agrāk, katra vēstule iesākās ar atzīmi "Svešumā", jo rakstnieks tikai tēvtēvu Cīršpus atzina par savām istajām mājām. Dzīvodams tumsā, viņš saviem draugiem novēlēja labāko, ko varēja iedomāties: gaišmu. "Lai jums gaiši," viņš rakstīja.

Nu arī Valentīns Pelēcis ir gaišmā - augšā aiz zvaigznēm. □

Marianna Ieviņa

+++++

ATVADOTIES NO KOMPONISTA ARNOLDA ŠTURMA

Vediet mani dziedāmi, nevediet raudādami,
Lai iet mana dvēselīte pie Dieviņa dziedādama.

Šī gada 7. novembrī mirušā komponista, flautista, diriģenta, skolotāja, sabiedriskā darbinieka un mūzikas kritiķa **Arnolda Šturma** dvēselī ceļā uz Debesu pļāvām pavadīja viņa paša rakstītā mūzika sirsnīgā atvadu svētbrīdi un koncertā 4. decembrī, Ņujorkas Jonkeŗu baznīcā, kur bija sapulcējies kupls skaits izvadītāju. Svētbrīdi vadīja draudzes mācītāji Ilze Grendze un Laris Saliņš. Māc. L. Saliņš atvadu runā isi pārstāstīja Arnolda Šturma dzīves gājuma svarīgākos pieturas punktus.

Arnolds Šturms (A. Š.) dzimis 1912. g. 22. jūlijā, Dobelē, Latvijā, kur viņa pirmais mūzikas instruments bija gana stabule, bet mīlestību uz mūziku modināja mātes skanīgā dziedāšana. 1934. gadā kā laureāts pabeidzis Latvijas konservatoriju, A. Š. kļūst par vienu no latviešu izcilākajiem flautistiem. Viņš ir Rīgas radiofona simfoniķu orķestŗa sōlists un spēlē Rīgas operas orķestŗa sastāvā. 1940. gadā Šturms sāk darboties kā docents un flautas klases vadītājs Latvijas konservatorijā.

II pasaules kaŗa bēgļu gaitās A. Š. nonāk Eitinā (Eutin), Ziemeļvācijā, kur viņš mūzicē gan kā flautas sōlists Hamburgas radiofona, gan bēgļu nometņu koncertos kopā ar citiem izciliem latviešu mūziķiem, māca mūzikas teoriju un dziedāšanu bēgļu skolās un vada Eitinas latviešu kori, kur iepazīstas ar savu vēlāko dzīves biedri, Eleonoru Avenu.

1949. gada rudenī A. Š. ierodas ASV un viņu pieņem par flautistu Nešvilles (Nashville, Tenn.) simfoniķu orķestŗi. 1950. gadā A. Š. iestājas Pībodija (George Peabody) koledŗas kompozīcijas klasē, kur apgūst arī instrumentāciju un mūzikas formu analīzi, kā arī renesanses un baroka laikmetu harmoniju un polifoniju. Vienlaikus A. Š. vada Nešvilles latviešu biedrības un amerikāņu luterāņu draudzes kuŗus.

1953. gadā Šturmi pārceļas uz Ņujorku, kur A. Š. papildinās flautas spēlē Dŗuliarda (Juilliard) mūzikas augstskolā. Sākot ar

1956. gadu A. Š. vairākas sezonas spēlē N. B. C. ceļojošās operas orķestŗi un kameramūzikas ansambli, pēc tam Floridas un Ziemeļkarolainas simfoniķu orķestŗos. No 1961. līdz 1988. gadam A. Š. māca flautas spēli, mūzikas teoriju, harmoniju un ansambļa spēli Rūsa (Roosa) mūzikas skolā Bruklinā, Ņujorkā, un dažus gadus vada skolas simfoniķu orķestŗi. Turklāt Šturms koncertē kopā ar latviešu un igauņu klavierniecēm vairākās ASV un Kanadas pilsētās. Kopš 1957. gada A. Š. ir laikraksta Laiks mūzikas kritiķis.

1965. gadā ALAs Kultūras birojs izdod Arnolda Šturma un Ritas Pētersones sakārtotās "Tautas dziesmas skolēnu kuŗiem" (223), ar Šturma apskatu par latviešu tautas dziesmām ievadā. Savos atvadu vārdos komponiste Dace Štauvere-Aperāne pastāstīja, ka tēvs viņai visas šīs dziesmas iemācījis, ielikdams stipru pamatu viņas mīlestībai pret latviešu mūziku.

Komponēšanai A. Š. pievērsies sākot ar 1959. gadu un rakstījis skaņdarbus orķestŗim, sōlo mūziķiem, kameransambļiem, balsij un kuŗiem. Šie darbi, izcilu mākslinieku tulkojumā, atskaņējušī neskaitāmos koncertos trijos kontinentos, iegūstot atzīnību gan latviešu sabiedrībā, gan no sveštautu kritiķiem. Jau 1988. g. 30. septembrī Šturma mūzika atgriežas arī viņa dzimtenē, Latvijas filharmonijas un konservatorijas kopīgi rīkotajā autorkoncertā Rīgā, kam sekojuši vēl citi. Iznākušas vairākas skaņņu plates ar viņa darbiem. A. Š. ir vairāku latviešu trimdas organizāciju piešķirto apbalvojumu laureāts. Viņa biogrāfija atrodama trijās starptautiskā mūzikas enciklopēdijās. Seši tikai Šturma mūzikai veltīti koncerti notikuši Mazajā Kārnegi zālē (Carnegie Recital Hall), Ņujorkā. Savā atsauksmē par pēdējo no tiem laikraksta **The New York Times** kritiķis Kračfilds (Will Crutchfield) rakstīja, ka "Šturma kungam piemīt zināmais 'sine qua nōn', proti, nepiespiests un saliedēts mūzikālo ideju plūdums." Šo sava kollēgas atzinumu bija citējis arī tā paša laikraksta kritiķis A. Tomassini A. Šturmam veltītajā nekrolōģā.

Augšā minētajā atvadu koncertā Arnolda Šturma mūziku atskaņoja Arianna Goldīņa (klavieres), Jānis Kļaviņš (bass-baritons), Andrejs Martens (bass-baritons), Ingus Nārums (čells), Gunta Plostniece (klavieres), Marta Prāmniece (ērgēles), Laila Saliņa (soprāns), Lalita Saliņa (flauta) un Edgars Zālite (ērgēles). Nevainojami un iejūtīgi izpildītā mūzika uzbūra mierinošu, pat gaišu noskaņu, it kā pats komponists mums atgādinātu, ka viņa darbi dzīvo un dzīvos, kaut arī viņa paša vairs nav mūsu vidū.

Pēc koncerta ne laiķa atvadījās draugi, kollēgas un tuvinieki, gan ar dzejas, gan pašu vārdiem, pateicoties par viņa devumu latviešu mūzikai, par atbalstu un iedvesmi topošajiem mūziķiem, par draudzību, sirsnību un viesmīlību. Vieglas smiltis viņa pelniem, kas tiks nogādāti uz Rīgas Meŗa kapu Komponistu nodaļu. □

Biruta Sūrmane,
Ņujorkā

+++++

GUNĀRS GEMSTS

1999. gada 14. novembrī, Montrealā mira **Gunārs Gemsts**.

Gunārs Gemsts piedzima 1925. gada 13. jūnijā, Rīgā, kur vecākiem piederēja pazīstama beķereja. Izglītojies Technikumā. Kaŗa laikā iesaukts lēģiona. Cīņās ievainots.

1950. gadā izceļo uz Kanadu, viņam seko brālis Egons un māte Emma. Visi apmetas uz dzīvi Montrealā un uzsāk saimniecisku uzņēmumu, kas sekmējas, un izveido ģimeni. Sākumā uzņēmums saucas "Gemstu brāļi" (Gemst Brothers), bet pēc brāļa Egona nāves - "Gemst, Inc.". Tajā var iegādāties gleznas, gleznu rāmjus un citus mākslas piederumus. Gaumīgajās telpās bieži notiek izstādes, daudzkārt veltītas latviešu māksliniekiem. Uzņēmumā arvien nodarbināti bijuši arī latvieši.

Gunārs Gemsts sevišķi atbalstīja dažādos latviešu sabiedriskos pasākumus, kā draudzi, biedrību, DV saimi, sabiedrisko centru un citus. Viņa devums parasti bija prāvs un nozīmīgs. Apmeklēja sarīkojumus un bija pateicīgs par katru izdevību tikties ar mūsu saimes locekļiem.

Aizgāēju pēdējā gaitā izvadīja māc. Rasma Caune. Lielajā izvadītāju saimē bija daudz kanadiešu. Latviešu sabiedriskajā centrā notika bērnu mielasts.

EG

Priecīgus Ziemas Svētkus

un

Laimīgu Jauno gadu!

Tuviniekiem, draugiem un paziņām Montrealā un apkārtnē, Kvebekas provincē un citur - tuvumā un tālumā - piedaloties šajā kopīgajā ZIEMAS SVĒTKU un JAUNGADA apsveikumā, vēl:

ĀBOLIŅŠ,	Elza
ABRAMS,	Alma
ALEKŠI,	Zuze un Gunārs
ANDERSONI,	Daila, Sigurds, Inta un Pēteris, Otavā, Ontario
ANONĪMA	sveicinātāja
APERĀNI,	Dace, Gundārs, Anna un Aleksandrs, Bedfordā, Ņujorkā, ASV
APĪŅI,	Vianney un Andrejs
BALUĻI,	Betija un Eduards
BĀRDIŅŠ,	Elmārs
BEDARDI,	Anita, Denis, Ēriks un Dāvids
BĒRZIŅI,	Astra un Alberts
BĒRZIŅŠ,	Helēna
BILINSKU	ģimene Londonā, Ontario
BIRZES,	Olga un Jānis
BISENIĒKS,	Laimons un ģimene
BLUSANOVIČI,	Jānis un ģimene
BREDENFELDI,	Austra un Albets, Creston, BC
BŪCĒNS	ģimene Otavā, Ontario
BUNGAY,	Rita
ČAKS,	Konstantīns
CAUNES,	Morag un Alberts
ČOPS,	Elga
DAUKSTI,	Veronika un Ronalds, Missisaugā, Ontārio
DEDELIS,	Leonids ar ģimeni
DUĻEVSKI,	Biruta un Staņislavs, Millis, Masačusetā, ASV
ĒRGLIS,	Marta
FREIBERGI,	Vaira, Imants un Indra
GABRUŠS,	Ruta
GASPAROVIČI,	Jadviga un Pēteris
GRAUDIŅŠ,	Jānis
GREBLIS,	Antonija
GREIZIS,	Jāzeps
GRĪNTĀLS,	Alise
GROSKAUFMAŅI,	Ausma un Ojārs
GŪTMAŅI,	Velta, Andris, Larisa un Kristīne
HOMYK,	Helēna
IERASTS,	Jānis un ģimene, Brockvile, Ont.

IKAUNIEKS,	Vera, Kingstonā, Ontario
IKVILDI,	Dzidra un Mārtiņš
INNUSI,	Dzidra un Bruno, Otavā
JĀKOBSONU	ģimene
JEKSTE-FREIVALDE,	Zane, Vašingtonā, D.C., ASV
JERUMAŅI,	Vija, Staņislavs un ģimene
KABULIS,	Aina
KALĀCE,	Mirdza
KALNIŅŠ,	Ilze
KANIŅI,	Maira, Juris un Andris
KARLSONI,	Linda un Roberts
KAZDAN,	Dr. Norbert
ĶIPĒNS,	Alfrēds un ģimene
KĪVĪTIS,	Elza
KLAIŠE,	Astra
KLAIŠE,	Imants
KLAIŠES,	Katrina, Roberts, Ināra un Vilis
KORUĻI,	Sibilla un Gastons, Toronto
KONOVĀLOVI,	Austra un Jānis
KRAUKLIS,	Arvids, Latvijā
KRAULIS	Alvis
KREIPĀNS-WILSON,	Veneranda
KREIŠMANIS,	Orests
KRIEVI,	Marta un Alberts
KRUMĀJAS,	Nora un Irēne
KRŪMIŅI,	Valerija un Indulis, Denverā, ASV
KRŪZES,	Vilma un Ēriks
KUPCIS,	Ņina
LAIMĪTE,	Ilmārs, Sv. Katrinās, Ontario
LAKATI,	Valentīna un Jānis, Toronto, Ontario
LAIZĀNS,	Antons
LAPENSONS,	Laima
LAPIŅŠ,	Teodors, Creston, Britu Kolumbijā
LEIMANIS,	Ilga
LEIMAŅI,	Ināra, Andris, Daina Māra un Karina
LEIMANIS,	Rasma
LEIMAŅI,	Ruta, Eriks un Andra
LEIKUČU	ģimene
LEITENI,	Ida, Jānis, Amanda, Daina, Dominiks un Ilona
LEPŠE,	Alfrēds
LŪŠI,	Marga un Uldis, Rīgā, Latvijā
MALIZEWSKA,	Vera
MATEUS,	Zinta, Jānis, Kaiva un Mārtiņš
MCGRATH,	Adriāna
MALDERIS,	Erika

MELDERIS,	Alma
METUMI,	Elizabete un Jūlijs
MIGLONI,	Gerrilyn, Dzintars, Dzintra un Guntars
MIGLONS,	Elvira
MIEŽI,	Skaidrite un Gunārs, Toronto, Ontariō
MICHELSONE,	Herta
OBORUNS,	Antons
ODIŅŠ,	Jānis
OPOLNIEKU	ģimene
ORTMANIS,	Andris, Toronto, Ontario
OZOLIŅI,	Biruta, Laimonis un ģimene
OZOLIŅŠ,	Helga
OZOLS,	Milda
OZOLI,	Velta un Ilmārs
OZOLI,	Vera un Valdis
PAEGLES,	Aina un Voldemārs
PALEJS,	Patricia un Andris
PALEJS,	Dzintra, Mārtiņš, Andrejs un Indra
PALIEPI,	Inese un Jānis
PANGAS,	Zigrīda un Vīlis, Paris, Kentucky
PEIZE,	Miervaldis un ģimene
PONES,	Māra un Aivars, Otavā, Ontario
PORIEŠI,	Lilija un Fridberts, Kingstonā Ontario
REISS,	Augusts, Toronto
ROMANI,	Margrieta un Heinrichs
PUŠPURS,	Augusts un ģimene
ROZENTĀLS,	Ojārs
SKAPSTI,	Lilīta un Edvīns
SKRASTIŅŠ,	Jānis
SKUJAS,	ģimene
SKUJIŅI,	Anna un Ēriks
ŠMITS,	Helēna
SPURA,	Andris
SPURMAŅI,	Izolde, Jānis un ģimene
ŠTAUVERI,	Ērika un Andrejs, Sietlā, ASV
ŠTAUVERS,	Mārtiņš
ŠTAUVERI,	Māra, Kārlis un Andris
STELPS-KIRŠTEINS,	Rasma
STRĒLIS,	Indriķis, Downsview, Ontario
TAURIŅA-NICHOLSON,	Egina
TĒRAUDI,	Karīna, Jānis un dēli
THOMPSON,	Kristīne, Stephen, Aija, Kristaps un Laris
TIMERMAŅI,	Hilve, Kārlis Dāvids un Stīvens
TOMSONI,	Silvija, Algirts, Kristofers un Valdis

TOMSONS,	Velta
TOMSONU	ģimene Montrealā, Vankuverā un Filadelfijā
TRUŠI,	Renāte un Imants
ULMANE,	Vilma
ULMANE,	Zelma
VARSLAVĀNI,	Emilija un Leons
VARSLAVĀNS,	Veronika
VALDMAŅU	ģimene
VĒJIŅŠ,	Maksis
VĒRENIEKS,	Gunārs
VERNERS,	Jānis
VĪNDEDŽI,	Zinaīda un Oskars
VĪTOLI,	Daina, Andrejs, Selga, Jānis, Inga un Māra
WALDHEIMS,	Bernadete
ZAČS,	Maiga
ZALINKĒVIČS,	Lidija
ZARIŅŠ,	Spīdola un bērni ar ģimenēm
ZARIŅŠ,	Denice un Arnolds
ZELTIŅA,	Lūcija
ZELTIŅA,	Rita
ZIEDIŅŠ,	Dagmāra
ZOLDNERS,	Nikolajs, Otavā, Ontario

Priecīgus ZIEMSVĒTKUS

un

laimīgu JAUNGADU

visiem vēl

AVOCAS PUĶU FONDS

Latviešu sabiedrību, mūsu vienības nemitīgo atbalstītāju,

ZIEMSVĒTKOS un JAUNGADĀ

sirsniņi sveicina

TAUTAS DEJU VIENĪBA AČKUPS

PRIECĪGUS ZIEMSVĒTKUS

un

LAIMĪGU JAUNGADU

visiem pensionāriem un mūsu apvienības labvēļiem vēl

MONTREALAS LATVIEŠU PENSIONĀRU APVIENĪBA

PRIECĪGUS ZIEMSVĒTKUS

un

LAIMĪGU JAUNGADU

visiem latviešu mūzikas draugiem, un cienītājiem un mūsu labvēļiem, dziesmā vēl

MONTREALAS LATVIEŠU JAUKTAIS KORIS A T B A L S S

**PRIECĪGUS ZIEMSVĒTKUS un
PATIESI BRĪVU un LAIMĪGU JAUNGADU**

mūsu tautai dzimtenē un svešu ceļu staigātājiem
šeit! Lai Dievs dod, ka nākošajā gadā šis ceļš
vestu mūs visus atpakaļ uz mūsu
TĒVU ZEMI - LATVIJU!

DV MONTREALAS NODAĻAS VALDE
vaanadzēs un vanagi

Visiem skolniekiem, bērnu vecākiem un skolas
darba atbalstītājiem - latviešu sabiedrībai

**PRIECĪGUS ZIEMSVĒTKUS
un
SEKMĪGU JAUNGADU**

pateicībā un sirsnībā vēl

LATVIEŠU SKOLA MONTREALĀ

**PRIECĪGUS ZIEMSVĒTKUS
un
DIEVA SVĒTĪTU JAUNGADU**
vēl

**MONTREALAS LATVIEŠU KATOĻU
DRAUDZE**

V I S I E M Montrealas Latviešu Biedrības
biedriem, tās darba atbalstītājiem un veicinātājiem -
latviešu sabiedrībai

**PRIECĪGUS ZIEMSVĒTKUS un
SEKMĪGU JAUNGADU**

pateicībā un sirsnībā vēl

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBA

VISIEM MLB ZIŅOTĀJA lasītājiem,
līdzstrādniekiem, darbiniekiem un atbalstītājiem

**PRIECĪGUS ZIEMSVĒTKUS un
SEKMĪGU JAUNGADU**

pateicībā un sirsnībā vēl

MLB ZIŅOTĀJA REDAKCIJA
un
REDAKTORS

Ziemassvētkus gaidīdams,
Lāstu daru alutiņu;
Gan zināju Ziemassvētki
Trīs dieniņas svētījami.

D. D. S. BURTNIEKU DRAUDZE
un
AUSTRAS PUDURS

Latvju jaunatni, visus mūsu jaunatnes centiem
atbalstītājus un plašāko latviešu sabiedrību

ZIEMSVĒTKOS un JAUNGADĀ

sveicina

**LATVIEŠU JAUNATNES DZIESMU
SVĒTKU PADOME**

GAIŠUS ZIEMSVĒTKUS

un

BAGĀTU JAUNGADU

vēl

**MONTREALAS BALTIEŠU
PASTMARKU KLUBS**

PS: Kluba 10. gadu jubilejas izstāde paredzēta
2000. gada 29. un 30. aprīlī.

Laipni lūdzam Jūsu ziedojuma artavu ar atbildes
pastu. Ziņojiet, ja gadījumā apsveicēju sarakstā būtu ievie-
sušās kādas kļūdas, kādas ir ļoti iespējamas. Centisimies
tās izlabot nākamajā numurā un nākamā gada apsveicēju
sarakstā, ko uzglabājam smadzeni (datorā). Sirsnīgi patei-
camies par Jūsu lielo atbalstu un vēlām Jums jauku svētku
sezonu!

Redakcija

**SVEŠVALODU NODAĻA/OTHER LANGUAGES
SECTION**

GUNARS GEMSTS

6/13/25 - 11/14/99

Born in an independent Latvia, Gunars starte life as
one of two sons in a prestigious Riga bakery family.
Gunars attended the "technikum" in his early years but
then was drafted as World War II embroiled Europe.
Wounded by a grenade and having lost his homeland
to Soviet communism, Gunars made himself valuable
through the war years by using his technical knowledge
and ingenuity, as well as his photographic skills.

Gunars immigrated to Canada in 1950 where his
brother, Egons, and his mother, Emma, eventually joined
him in Montreal. There they went into business together
and Gunars started a family. From rented booth space on
Ste. Catherine Street to a four-story complex on Sher-
brook Street, his business life proved to be successful.
The name "Gemst" established a place for itself in the
world of Canadian art, picture framing and art supplies.
Over the years the lives of many an artist and immigrant
have been positively affected by the opportunities of
work, advice, and support that "Gemst Brothers", now
"Gemst, Inc", and "Edwards Electric" have provided.
Among other things, Gunars was an active supporter of
the Latvian community and church in Montreal. This ent-
repreneurial spirit also extended back to Latvia in recent
years, where a regained independence made it possible
for some connections to be once again established.

Gunars will be missed by a dear companion of 30
years, a son, a daughter, two grandchildren, various other
family members both close and distant, as well as friends
and colleagues over two continents. □ EG

+++++

IN THE TOP TEN

Two compositions by Pēteris Vasks (Teldec CD #22660,
currently available at US \$ 11.88) have been placed in the top 10
rating in the Amazon.com 1999 Classical music CD list.

10. "Vasks: Distant Light, Voices". Gidon Kremer; Kremer
ATA Baltica (http://www.amazon.com/exec/obidos/ASIN/B000026CDC/ref=ad_m_cl_2) If the works "Dis-
tant Light" and "Voices" are any indication, Latvian composer
Pēteris Vasks is one of our greatest living composers. These
elegiac works display a profound sense of passion, energy, and
folksiness that seems to pull at the listener's heartstrings.
Gidon Kremer, as usual, delivers an inspiring performance
here. If you like. If you like Arvo Part and want to hear more
music from the Baltic region, this is a great place to start.

Save Money on Your Calls to LATVIA!

**67¢ per minute
From Anywhere in Canada!**

Flat Rate

24 hours per day, 7 days a week
for a low monthly fee of \$3.95!!

Other Low Worldwide Rates Included

Sandra Kletnieks-Thompson & Andrew Thompson
Excel/Teleglobe Inc. Independent Representatives

(514) 620 - 4576

DV MONTREALAS NODAĻA

NODAĻAI 49 GADI

Viena no visvecākām organizācijām Montrealā - DV - š. g. 13. novembrī, diemžēl, ar retinātu montrealiešu piedalīšanās, atskatījās uz 49 aizvadītiem darba gadiem. No kādreiz 156 vanadžu un vanagu saimes palikusi vairs tikai puse. Vai pirms 40, vēl jaunības, spēka un enerģijas pilniem, gadiem paveicām daudz ko vairāk kā šodien, savā mūža novakarā, grūti teikt. Šķiet, ka vieglāk būtu skatīties nākotnē un mēģināt atbildēt jautājumam, cik ilgi nēsāsim savus zili pelēkos tērpus un turpināsim pirms 54 gadiem uzsākto darbu? Arvien steidzamāk laiks aiznes sev līdz ne tikai atmiņas par aizvadītiem gadiem, bet arī šo atmiņu glabātājus un pašus kara stāstu lieciniekus.

49 gadu un Lāčplēšu kara ordeņa 80 gadu dibināšanas atcere notika Latviešu centrā. To atklāja I. Skrastiņš. Karogu ienesa E. Reveliņš, V. Paegle un J. Metums. Sekoja māc. R. Caunes vadītais svētbrīdis. L. Breikša "Lielā junda" lasīja V. Paegle. Visi vienotās DV dziesmā "Še kopā mēs biedri!" Imants Steprāns referēja par temu "Lāčplēša simbols". Viņš to bija pieskaņojis jaunās paaudzes uztverei, jo sarīkojumā nu jau otru gadu pēc kārtas ar priekšnesumiem piedalījās Montrealas latviešu skola. I. Steprāns norādīja, ka Lāčplēša simbols ir dzīvs, jo tas sniedz arī mums savu avota veldzi, bet tas varēs notikt tik ilgi, kamēr mēs paši šos avotus uzturēsim tīrus. "Lāčplēša simbolu īsteni saprast var tikai, pazīstot tā vēstures stāstu, kas saplūst no trim straumēm: viena - teika par stipro vīru, lielo darbu darītāju, ko redzam ne tikai teikās un pasakās, bet arī dainās; otra - redzama tieši vairāk pasakās, kur stiprais vīrs jau ir varonis, cīnītājs pret ļaunajiem gariem, un trešā - kas bieži saistās ar otro, stāsta par jaunāko dēlu, kas ne darbā, ne gudrībā nedz izmaņā nevar stāties līdzas vecākajiem dēliem, bet viņa labā sirds, sadzīve ar dzīvniekiem un dzīves pabērniem dod spēku cīnīties pret pārspēku. Lāčplēsim ir jāatgriežas grimušās Burtnieku ezerpils velvēs un jāmeklē jauni spēka avoti. Viņam ir jāatgūst Imantas gars, kas vēl joprojām dus Zilā kalnā. Viņam ir jāatgūst jaunākā dēla Antiņa gars. Arī mēs, it sevišķi latviešu skolā, esam šāda simbola maiņas posmā, meklējam nogrimušās Burtnieku ezerpils avotus, un Lāčplēša simbola tapšanas stāsts ir viens no tiem."

Pēc valsts himnas sekoja skolas priekšneumi ar tautas dejām, nacionāliem dzejoļiem un dziesmām. Tie bija gatavoti tieši šim sarīkojumam, pārzīnes Ināras Paliepas un citu skolotāju vadībā, klavieru pavadījumu dodot Andrejam Vitolam. Skaists bija mūsu jaunākās paaudzes sniegums. Tā prata dziedāt tautas lūgšanu un bija tērpusies tautās tērpos.

Apbalvojumus saņēma vanagi, vanadzēs, jaunatnes audzinātāji - DV KV atzinības rakstus saņēma Merija Vernere un Ēriks Krūze; DV Montrealas nodaļas - saimniece Aina Paegle, pensionāru apv. valdes priekšsēdis Volde-mārs Paegle, skolas pārzīne Ināra Paliepa un ilggadīgā skolotāja Anita Poriete-Bedard.

Sveicinājus no pensionāriem nesa V. Paegle. Rakstiski sveicinājis bija Br. Innus no Otavas. Lāčplēšu piederīgos - Noru Saleti, Mildu Skaiskalni, Annu un Ēriku Skujiņus un Robertu Kalniņu ar ziediem apsveica I. Skrastiņš.

Bagātīgu vakariņu galdu, kā jaunai paaudzei, tā viesiem bija klājušas vanadzēs.

Paldies visiem, kas šo vakaru padarīja vienreizēju. □

ZIEMSVĒTKU SAIŅI CEĻĀ UZ DZIMTĒNI

Ja nodaļas organizētā saiņu akcija veicās labi (par to jāpateicas O. Rozentālam) gluži pretējais jāsaka par visu turpmāko. Tvertne, kuŗai bija jāierodas 6. oktobra rīta pusē, pienāca tikai vakarā. Tādēļ otaviešu atvestie saiņi nevarēja tvertnē iet tieši, bet bija jāizkrauj centrā. Radās ne tikai neērtības, bet pat ignums un sašutums akcijas darbiniekos. Labāk jau veicās otrajā dienā. Šoreiz tvertne bija gandrīz pilna. Lidz ar to sūtījums neprasiya piemaksu, kā tas bija divi iepriekšējās reizes. Kad viss bija paveikts, radās jaunas problēmas. Šofēru streika dēļ tvertni nevarēja nogādāt ostā paredzētā laikā (8. oktobri). Tvertne bija jāatstāj centrā uz nezināmu laiku. Nu bija jāmaina visi, jau sagatavotie nosūtīšanas dokumenti, kuŗa reģistrācijas numuri, datumi un laiki, kā arī Latvijā saņēmējam un saiņu izvadītājam iepriekš dotā informācija. Stāvokli vēl ļaunāku padarīja negaidītā čaklā darbinieka Konstantina Čaka auto negadījums, kas notika tikai dažas dienas pēc saiņu pieņemšanas, jo viņa rīcībā atradās visa ieņemtā nauda, kases pārskati un čeki, kas jāparaksta un jānosūta par kuŗa tvertnes pievešanu Rīgā un saiņu piegādātājiem Latvijā. Viss tas radīja smagu spriedzi. Kuŗi tvertni varēja iekraut tikai 20. oktobri. Ir ziņas, ka tā Rīgā pienākusi jau novembra otra pusē.

Šoreiz nosūtījām 346 saiņus, no tiem 82 bija sagatavojušas 4 vanadzēs - Ilga, Ausma, Vilma un Valija. Tajos bija ap 450 pilnīgi jauni un labas kvalitātes sieviešu un meiteņu brunči un blūzes, kā arī 60 siltas ziemas jakas un ap 150 pāru jaunu zābaku.

Izsalkušos strādniekus labi un sātiģi pabaroja Aina ar Annu gan ar pašvāritam zupām, gan ar bagātīgi uzziestām maizītēm un cepumiem. Saiņus pieņēma un naudu iekasēja maigā dzimuma pārstāves Hedija Ozoliņa un Spidola Zariņa, bet visu ar vēriģu aci pārraudzīja Ērika.

Izskanēja jautājums, kad notiks nākamais sūtījums. Iespējams, ka tas būs tikai nākamo rudeni, jo nodaļa nevar atļauties sūtīt nepilnu tvertni, kas prasa piemaksas no kases. □

VANADŽU TIRDZIŅŠ

Tirdziņš arvien vēl ir populārs. To atbilsta ne tikai latvieši, bet arī kanadiešu sabiedrība. Tajā apgrozas dažādu gada gājumu ļaudis.

Ar Ziemsvētku kartiņām, grāmatām, kalendāriem tirgojās Valija Grunde. Tajā pašā sanāksmju telpā tirgojās arī mūsu kaimiņpilsētas - Otavas tirgotāji Helgi Tene-Šēna un viņas māte. Izlozes biļetes loterejas galdam pārdeva Ausma Valtere un Anna Skujiņa. Tās maksāja 50 centi. Zinātāji teica, ka katra trešā esot pilna, bet bija pircēji, kas pie pilnas nebija tikuši. Liene Gaile ar palīdzēm tirgojās ar Bali salenieku mākslas darbiem. Sarikojumu zālē pirāgus pārdeva Ilga Strautiņa, kā arī A. Pušpura sagādātos ābolus. Pie plašā cepumu, saldo maiziņu un toršu galda andeļējās Spidola Zariņa ar Meriju Verneru.

Vanadžu valdes vārdā gribu pateikties atsaucīgajām cepējām Drosmai, Mirdzai, Birutai, Astrai un Marijai, kuŗas nebūdamas vanadzēs, atbalstīja tirdziņu, kā arī Elzai par viltotā zaķa un piparkūku miklas sarūpēšanu. Ar dzintara rotas lietām tirgojās A. Kalva, poļu pārstāvis. Viņš priecājās par latviešu viesmīlību.

Kas būtu tirdziņš bez garšīgām pusdienām. Tajās bija izvēle - viltotais zaķis, cūkas cepteis ar kāpostiem. Par to rūpējās saimnieces Aina, Vilma, Alma un Hedija. Pie atspirdzinājumu galda labi iederejās Jūlijs, kam plaša pieredze un kam roka netric atkorķējot pudeles. Jāpiemin arī pati priekšniece Ērika un viņas palīdzē Māra, kas piedāvāja maizītes un kafiju.

Vanadžu valde pateicas tiem vanagiem, kas palīdzēja galdū sakārtošanā, novākšanā un citos darbos. Paldies itin visiem, kas pielīka roku kopējā darbā! □

VALDES SĒDE

Aizvadītā gada darbība, panākumi un nesasniegtais bija pēdējās valdes sēdes pārrunu centrā. Atzīmēja un atzīnīgi novērtēja Montrealas latviešu saimes plašo materiālo atbalstu Ziemsvētku saiņu akcijai. Pateicoties tai nodaļa varēja iepirkt labus sieviešu apģērbu gabalus, kas gatavoti Kanadas sieviešu policijas darbiniecēm. Tās deva iespēju ar formas tērpiem apgādāt gaidas un citu dažādu pulciņu dalībnieces un dažas skolas Latvijā. Pavisam kopā šogad sērdieņiem nosūtīti 192 saiņi. Par drēbēm izdoti \$ 4970, par piegādi - \$ 4682, bet daudz bērnu ģimenēm, veciem kaŗavīriem un trūkumā esošiem - \$ 7300 naudā. Šie skaitļi daļēji raksturo nodaļas darbu un panākumu, lai gan biedru skaita ziņā esam tālu aiz muguras citām nodaļām. Varam būt gandarīti, ka šajā ziņā stāvam ASV un Kanadas DV nodaļu pirmajā rindā. Tas viss sasniegts un panākts ar jūsu visu atsaucību un labvēlību. Varam lepoties ar Ziemsvētku saiņu akcijai savāktiem ziedojumiem, kas nodaļai devuši \$ 5045. Tie mums palīdzēs segt budžetā pārsniegtās summas. Bez jau agrāk minētiem ziedotājiem vēl atsaukušies - Ausma Hūns ar \$ 50, Antonina Bremze ar \$ 100, J. Smelters ar \$ 100, V. Golde ar \$ 35 un Harijs un Strauta Zvīgulis ar \$ 70.

Vēlamies paziņot, ka mūsu nodaļas biedra un valdes locekļa Jāņa Venera mātes Johannas Vernerē, kas aizgāja mūžības saulē 1999. g. 23. septembrī, 86 gadu vecumā, viņas piederīgi un draugi ziedu vietā, izpildot ģimenes vēlēšanos, saziedoja apaļus \$ 800. Valde izsaka līdzjūtību Verneru ģimeni un pateicību par šo gaišo domu, jo ziedi novīst, bet mīlestības apliecinājums nekad.

Nodaļas valde vēl reiz atgādina testamenta nozīmi mūža galam tuvojoties, jo daudzi par to vēl nav domājuši. Tas rada neizsakāmas neērtības un neziņu aizgājēja palīcējiem. Šajās dienās latviešu laikrakstā ir ievietots zīmīgs sludinājums, kuŗā meklē piederīgos kāda aizgājēja lielākas mantības saņemšanai. Kā jau jūs visi zināt, bez noteikta novēlējuma vai testamenta aizgājēja mantība aiziet vals-

tij. Valde mudina katru izgatavot testamentu un nozīmēt testamentā izpildītāju. Tas jāizdara, dzīvam esot. Vēlāk tas vairs nebūs iespējams.

Gaišus Kristus piedzimšanas svētkus Jums visiem pateicībā par atbalstu vēl DV Montrealas nodaļas valde. □

Indulis Skrastiņš

LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBA

LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBAS PAKALPOJUMU LIKMES PAR TIEŠU NAUDAS PĀRSŪTĪŠANU UZ UNIBANKU LATVIJĀ:

ASV/KANADAS	ASV/KANADAS
\$100 - 500	\$8.00/ 10.00
\$501 - 10,000	\$16.00/ 20.00
\$10, 001+	\$40.00/ 50.00

Pārsūtījumā adresētā persona var naudu saņemt Unibankas filiālēs visos Latvijas rajonos. Sūtītājam pašam ir jāpaziņo saņēmējam par naudas izsūtīšanu.

Informācija - lūdzu zvaniet (416) 922-2551, jeb rakstiet Latvian Credit Union, 491 College Street, Toronto, ON M6G 1A5 Kreditsabiedrības birojs slēgts pirmdienās

MONTREALAS LATVIEŠU SABIEDRISKĀ CENTRA VALDE

aicina

tautiešus nākt

SAGaidīt JAUNGADU

1. decembrī, plkst. 20:00,
Centra Kamīna zālē.

Ņemiet līdz groziņus ar uzkodām un dzeŗamjiem!

IEEJA - brīva.

CENTRA VALDE

TRĪSVIENĪBAS DRAUDZES RUDENS BAZĀRĀ

Viens no visvairāk un vislabāk apmeklētajiem sarikojumiem šajā Kanadas lielpilsētā ir ev.-lut. Trīsvienības draudzes bazārs. Draudzē, kuŗā kādreiz, tās plaukuma gados, bija ap 600 locekļu, bet tagad dažādu iemeslu dēļ sarucis uz 254. Latviskāki izsakoties, to varētu saukt arī par rudens tirdziņu. Tas saista un pulcina gan vecāko, gan vidējo, gan jaunāko un visjaunāko paaudzi. Tur jaunie vēro veco gausumu, bet vecie jauno nerimstību, ligsmību un neizsikstošo enerģiju. Šis sarikojums atgādina kādas lielas un dažādu vecumu bagātas ģimenes locekļu savstarpējās izdarības un iezīmes, kā vecākās paaudzes matu krāsas paātrinātās maiņas, tā jauno pastieŗšanos laba sprīža gaŗumā. Tur satiekas arī tie, kas citos sarikojumos maz redzami. Tiem parādoties, redzam, ka jauno dienu draugs vēl šajā saulē un nav vēl paspējis sev sameklēt mūŗa māju. Un galu galā - nav jau kur steigties, gan jau tur vietu atradīsim.

Šī gada draudzes rudens tirdziņš bija samērā labi apmeklēts. Bija ieraduŗies ap 90. To atklāja draudzes māc. R. Caune. Pie lielā laimestu galda ar 1200 rūpīgi sarullētām loterijas biļetēm tirgojās pats draudzes priekšnieks Andris Spura ar palīgiem - Andu Kajaklu un Miervaldi Peizi. Laimes akas traukā biļeŗu gatavotājas bija apzinīgi apslēpuŗas 426 laimīgas biļetes. Par vienu Kanadas dālderu varēja iegādāties 3 biļetes. Daŗam labam gadījās, tā saucamā, "cūkas laime", kuŗas rezultātā 10 no 15 bija apzīmētas ar tikai biļeŗu gatavotājam zināmiem numuriem, kuŗus

laimētājs steidzīgi centās pārvērst taustāmos priekšmetos pie lielā laimestu galda. Tur ar vēriņu aci numurus salīdzināja čaklās draudzes dāmu komitejas dāmas. Tā nepilnā stundas laikā "aka" bija iztukšota. Kaut ko patikamu pie biļešu pirkšanas galda bija ievērojis M. Peize, proti lūgumu labā tēvu valodā: "Lūdzu, dodiet man par 3 dolāriem 9 lozes". Kam mūsu Montrealas latviešu sabiedrība par to varētu pateikties - mūsu latviešu skolai, tās skolotājiem, Tērvetes bērnu nometnei vai paši sev? Mūsu dēstitais baltais Latvijas bērziņš sāk augt un citu pavasari tas būs paaudzies jau meijas gaļumā. Draudzes dāmu komitejas priekšniece Katrīna Kraule tirdzniecīkiem paziņoja, ka izsalkuma apmierināšanai sagādāti skābi kāposti ar desiņām, un tikai par \$ 4! Par slāpju remdināšanu bija rūpējies vienmēr atsaucīgais un izpalīdzīgais Dags, piedāvājams gan pudeli miestīņa, gan arī glāzi vai pudeli vīna. Daudz darba bija paveikušas čaklās rokas, kas bija sarūpējušas bagātīgu cepumu, dažādu maiziņu un toršu klāstu. Kad dāmu kom. priekšniece Katrīna redzēja, ka galds plok lēni, viņa pircējus iepriecināja ar cenu pazemināšanu, ko iemācījušies Kanadā, kur to veikali darot bieži...

Lai iepriecinātu draudzes kasieri Robertu un grāmatvedi Miervaldi un paceltu tirdziņa ienākumu kontu, draudzes priekšnieks, iepazīšanās nolūkā, apstaigāja visus pulcējušos un piedāvāja par vienu dālderī, tā saucamās, lielās loterejas biļetes. Pateicoties viņa autoritātei rezultāts bija labs. Kad pāris dienas vēlāk apvaicājos Robertam par ienākumiem, viņš paskaidroja, ka atlikums būšot ap \$ 2300. Dāmu komitejas priekšniece Katrīna lūdza izteikt pateicību visām palīdzēm, gan mantu sagādātājām, gan to ziedotājiem, biļešu tinējām, toršu un maiziņu cepējām, kā arī veiklām tirgotājām, jo bez viņu palīdzības viss tas nebūtu izdevies. Un, protams pateicība pienākas arī rudens tirdziņa apmeklētājiem, kas pierādīja, ka sabiedrības atsaucība draudzes pasākumiem nav mazinājusies, un arī to, ka daudzu sirmu galvu vietā stājušās jaunas un čaklas rokas. □

Skrastiņu Indulis

+++++

PENSIONĀRI LĀČPLĒŠU ATCERĒ

Pensionāru saimes Lāčplēšu kara ordeņa 80 gadu dibināšanas atceres saietā, kas notika 11. novembrī, Latviešu centrā, bija pulcējušies ap 70 tā laika dalībnieku. Saietu atklāja V. Paegle, nolasot dzejoli. Svētbrīdi vadīja māc. R. Caune ar piemērotu uzrunu, ko nebeidza ar Leonida Breikša dzejoli un korāli. Sekoja I. Skrastiņa referāts par tematu "Lāčplēšu slavas spoguļi ieskatoties". Referents iesāka ar apvienotās Bermonta un Golca armijas (ap 50,000 viru) uzbrukumu Rīgai 1919. gada 9. oktobrī; dažādo latviešu vienību organizēšanos, kad uz Pārdaugavas fronti devās pat skolnieki no skolu soliem, veidojot ap 10,000 lielu jaunekļu un viru vienību, kas stājās pretim 5 reizes lielākiem un labāk apbruņotiem spēkiem. Pozitīvu pagriezīnu latviešu vienībām deva Daugavgrīvas un Bolderājas ieņemšana, par ko daļēji jāpateicas angļu un franču karakuģu atbalstam, kas, atbildot bermontiešu apšaudei, atklāja lielgabalu uguni uz Bolderājas un Daugavgrīvas nocietinājumiem. Sevišķi smagas kaujas notika pie Sudrabkalniņa, kur jau Latvijas brīvības laikā tika uzcelts piemineklis tur kritušajiem. 1919. g. 9. novembrī latviešu vienības atbrīvoja Zaslauku un Torņālnu un 11. novembra agrā rītā stundā izdzina bermontiešus no Pārdaugavas un Rīga bija nosargāta. Šajā pat dienā tika dibināts Lāčplēša kara ordenis ar devīzi "Par Latviju!" To piešķīra ap 1800 Latvijas brīvības cīnītājiem.

Dzejoli nolasīja Jūlijs Metums. Biedrzīne I. Strautiņa sveicināja novembrī dzimušos - O. Kreišmani, L. Karlsoni, M. Ikvildu, O. Birzi, G. Strautiņu, A. Pušpuru un L. Gaili.

Tālāk V. Paegle rādīja Latvijas apceļojuma laikā uzņemto videofilmu, kurā redzējam arī Teteles pamatskolas mācību atsākšanas sarīkojumu, kurā piedalījās ap 300 skolnieku un kādi 20 skolotāji, skolas pārzini ieskaitot. Izcēla sekmīgākos audzinātājus un skolniekus, kas sapēma daudz skaistu ziedu un atzinības rakstu. Sāpīga bija valsts himnas atskaņošana no skaņu plates, ko lidzi dziedāja, diemžēl, tikai ciemiņi no Kanadas. Labāks stāvoklis nesot arī Varakļānu skolā, kur himna "iemūžināta" nemirstīgā skaņu lentā...

Plašs un bagāts bija cienasta galds. Varētu pieņemt, ka viens otrs saieta apmeklētājs ar šo maltīti ietaupa vakariņas mājās. □

Skrastiņu Indulis

+++++

♦ Latvijas valsts dibināšanas 81. gada dienas svinības notika 20. novembrī, Latviešu centrā, Montrealas latviešu organizācijas padomes izkārtotumā. Svinīgajā aktā svētbrīdi vadīja māc. Rasma Caune. Svētķu runu teica Dace Veinberga, Toronto latviešu ģimnazijas direktore. Viņas sniegums iepriecināja ar skaidro dikciju, interesanto temas apdari un loģisku domu, kas dziļi atbalsojās ik dalībnieka sirdī. Vakara vadītājs Roberts Klaiše paziņoja PBLA 1999. gada balvas sapēmēja vārdu - Dr. med. vet. Valentinu Šlosu, Austrālijā (Skatiet rakstu 2. lpp. - red.). Koncerta daļā 8 dziesmas dziedāja Montrealas latviešu jauktais koris Atbalss, dirigentu Andŗa Gūtmaņa un Andreja Vitola vadībā. A. Gūtmanis atskaņoja arī vijoles sōlo. Mākslinieks Valdis Dreimanis pirmo reizi izstādījās Montrealā. Viņa darbu skati, kurā bija 9 ļoti liela apmēra darbi, atklāja M. Štauvērs. Dažus vārdus teica arī Latviešu centra Mākslas komitejas vadītāja Luīze Zuika. Mākslinieks pateicās par izdevību būt mūsu saimē. Viņam lidzi bija atbraukuši arī vecāki. Apmeklētājiem skate patika. Tā pilnīgi pārvērtā centra sienas. Saviesīgajā daļā ap 120 svētķu dalībniekus aptecēja Montrealas latviešu skolas skolēni. Šoreiz nebija kaimiņtautu pārstāvju apsveikumi. Rakstiski savus un kundzes sveicienus bija atsūtījis Latvijas vēstnieks Eiropas Savienībā, Strasbūrā, Georgs Andrejevs. Latvijas karogu ienesa un iznesa virsnieki no Latvijas, kas šeit mācās franču valodu. Plašais sarīkojums šoreiz pauda ģimenisku gaisotni. Nozīmīgais sarīkojums vidējās paaudzes izkārtotumā bija izdevies un liecināja, ka pārmaiņas mūsu sabiedriskajā struktūrā iet pareizā virzienā.

♦ Montrealas gadskārtējais cepumu un citu priekšmetu tirdziņš, kam šogad atkal bija jauns laiks, izdevās labāk kā iesākumā bija cerēts. Lai gan iespiests Centra sarīkojuma zālē, katrs tā apmeklētājs varēja iepazīties ar visu, iegādāties to, ko vēlējās, un iebaudīt pusdienas (zirņu zupu un kāpostus ar desiņām), nogaršot tortes un iedzert kafiju vai tēju. Apmeklētāju bija daudz, it sevišķi vietējo kanadiešu. Arī tirgošanās rezultāti labi - ienākums lielāks kā iepriekšējā gadā! Paldies jāsaaka itin visiem lielā darba palīgiem, bet it sevišķi Anitai Porietei-Bedard, Robertam Klaišem, Katrīnai Kraulei, Veltai Ozolai, Elgai Čops, kas noturēja enkura vietas. Plašo darbinieku vārdu skaitu šobrīd nevaram šē pieminēt telpas trūkuma dēļ, bet tas nemazina viņu devumu, par ko lielu lielais paldies, kāds pienākas arī ikvienam apmeklētājam, kas bija ieradies mūsu saimes vidū. Uz redzēšanos nākamajā tirdziņā!

Valde

SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀDIS

Biežāk lietoto telpu adreses: Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek dievkalpojumi, 4345 Marcil ielā.
Ev.-lut. Trīsvienības draudzes nams - 3438 Rosedale Avenue, tālrunis 489-3224
Montrealas latviešu sabiedriskais centrs - 3955 Provost ielā, Lašīnā, tālrunis 634-4082

- 19. decembrī, plkst. 14:30, Latviešu centrā, Ev.-lut. Trīsvienības draudzes un Montrealas latviešu skolas kopējs dievkalpojums un Ziemsvētku eglītes sarīkojums.
- 24. decembrī, plkst. 17:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes Svētvakara dievkalpojums ar dievgaldu.
- 31. decembrī, plkst. 18:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes Vecgadvakara dievkalpojums ar dievgaldu.
- 31. decembrī, plkst. 20:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu sabiedriskā centra Jaungada sagaidīšana. Skatiet paziņojumu 23. lpp.!

- 2. janvārī, plkst. 11:00, draudzes namā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes Ģimenes svētki un Ziemas prieki.
- 5. janvārī, plkst. 16:30, Latviešu centrā, A/S "Bebri" kārtējā sanāksme.
- 9. janvārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes kārtējais dievkalpojums.
- 13. janvārī, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības videofilmas izrāde.
- 13. janvārī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme (Lūdzam ievērot, ka līdz turpmākajam apvienībai būs tikai viens saiets mēnesī!).
- 16. janvārī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Sv. Jēzus Sirds kapličā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
- 16. janvārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes kārtējais dievkalpojums ar dievgaldu.
- 23. janvārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes kārtējais dievkalpojums.
- 30. janvārī, plkst. 15:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu biedrības 52 gadu pastāvēšanas sarīkojums. Plašāka informācija nākamreiz.

- 2. februārī, plkst. 16:30, Latviešu centrā, A/S "Bebri" kārtējā sanāksme.
- 6. februārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes Ģimenes dievkalpojums. Seko kafija un bērnu nodarbības lejas telpā.
- 13. februārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes kārtējais dievkalpojums ar dievgaldu.
- 16. februārī, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības videofilmas izrāde.
- 16. februārī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
- 20. februārī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Sv. Jēzus Sirds kapličā, 426 Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
- 20. februārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes saīsināts dievkalpojums. Sekos kafija groziņu veidā un draudzes pilnsapulce.

MLB Z 1999 XII 800 e

Vēršam Jūsu uzmanību uz faktu, ka nevaram garantēt absolūtu SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀŽA pareizību. Neskaidrību gadījumos aicinām sazināties ar pasākumu organizētājiem. Pavaicājiet!

Šo MLB Ziņotāja numuru izdalām lasītājiem uz rokas 16. decembrī, pensionāros. Pārējos eksemplārus nododam Kanadas pastā 20. decembrī. Red.

MLB ZIŅOTĀJA administratorei un MLB kasierei A. Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Que,
Canada H9R 2X5, ☎514-697-6624

Ar šo nosūtu MLB Ziņotāja abonementa samaksu par _____ gadu/iem (\$ 35.00 vai \$ 30.00)	\$ _____
Gaisa pasta piemaksu (ASV \$ 6.-, citos kontinentos \$ 20.-).....	\$ _____
Ziedoju tehnisko izdevumu segšanai	\$ _____
Ziedoju spiestuves uzlabošanai, mašīnu remontiem.....	\$ _____
Dāvinu MLB Ziņotāju	\$ _____
LNAK dalības maksu (maksājot caur MLB \$ 10.-; pensionāriem \$ 5.00).....	\$ _____
MLB biedru maksu par 1999./2000. darbības gadu (\$ 15.-)	\$ _____
Ziedojumu Montrealas latviešu biedrībai	\$ _____
Ziedojums Kopējam svētku sveicienam	\$ _____
Čekli rakstāmi uz Montreal Latvian Society vārda	Kopā \$ _____

(Maksātāja vārds, uzvārds, adrese, pasta koda, tālruna numurs) (paraksts)

